

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки
(інститут)

Фінансово-економічний факультет
(факультет)

Кафедра туризму та економіки підприємства
(повна назва)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня бакалавра
(бакалавра, магістра)

здобувача вищої освіти Крутілко Єлизавети Василівни
(ПІБ)

академічної групи 242-21з-1
(шифр)

спеціальності 242 Туризм
(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Туризм»
(офіційна назва)

на тему «Розвиток водного туризму в місті Самар»
(назва за наказом ректора)

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	Герасименко Т.В.			
розділів:				
1. Аналітичний	Герасименко Т.В.			
2. Проектний	Герасименко Т.В.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Безугла Л.С.			

Дніпро
2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри туризму та
економіки підприємства

(повна назва)

Л.С. БЕЗУГЛА

(підпис) (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 2025 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня бакалавра
 (бакалавра, магістра)

здобувача вищої освіти Крутілко С.В. академічної групи 242-21з-1

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності 242 Туризм

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Туризм»

(офіційна назва)

на тему «Розвиток водного туризму в місті Самар»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від

№

Розділ	Зміст	Термін виконання
Аналітичний	Оцінка можливостей розвитку нового туристичного напрямку ФОП Тараненко Марина Володимирівна ТА «Marita Travel»	20.04.2025
Проектний	Розробка і просування водного туризму в місті Самар	29.05.2025
Оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра		06.06.2025

Завдання видано _____

(підпис керівника)

Т.В. Герасименко

(ініціали та прізвище)

Дата видачі 07.04.2025 р.Дата подання до екзаменаційної комісії 09.06.2025 р.

Прийнято до виконання _____

(підпис здобувача вищої освіти)

С.В. Крутілко

(ініціали та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ НОВОГО ТУРИСТИЧНОГО НАПРЯМУ ФОП ТАРАНЕНКО МАРИНА ВОЛОДИМИРІВНА ТА «MARITA TRAVEL»	7
1.1 Розвиток водного туризму в Україні та Дніпропетровській області	7
1.2 Перспективи розвитку водного туризму в Самарівському районі	13
1.3 Аналіз можливостей для розширення пропозиції туристичного продукту ФОП Тараненко Марина Володимирівна ТА «Marita Travel»	19
РОЗДІЛ 2. РОЗРОБКА І ПРОСУВАННЯ ВОДНОГО ТУРИЗМУ В МІСТІ САМАР	34
2.1 Концепція нового туру «Водна мандрівка Самарою»	34
2.2 Організаційний план туру «Водна мандрівка Самарою»	42
2.3 Оцінка соціально-економічної ефективності розробленого туру для ФОП Тараненко Марина Володимирівна ТА «Marita Travel»	45
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Водний туризм є однією з найперспективніших сфер туристичної індустрії, яка поєднує активний відпочинок, екологічну свідомість та культурно-пізнавальні можливості. У сучасних умовах, коли попит на екотуризм та активні види відпочинку зростає, розвиток водного туризму може стати ефективним інструментом для підвищення туристичної привабливості регіону.

Місто Самар має значний потенціал для розвитку водного туризму завдяки природним особливостям, річковим маршрутам та можливості створення унікальних туристичних продуктів. Проте, для ефективного розвитку цієї сфери необхідно враховувати економічні, інфраструктурні, соціальні та екологічні фактори. Дослідження особливостей розвитку водного туризму в місті Самар дозволить визначити ключові шляхи його вдосконалення, створити конкурентоспроможний туристичний продукт та сприяти економічному розвитку громади.

В умовах зростаючої популярності активного туризму та екологічного відпочинку розвиток водного туризму набуває особливої актуальності. Він сприяє залученню туристів, підвищенню зайнятості населення, активізації малого та середнього бізнесу, а також покращенню інфраструктури регіону.

Місто Самар має сприятливі природні умови для водного туризму, однак цей напрям поки що недостатньо розвинений. Відсутність системного підходу до організації турів, низький рівень маркетингового просування та нестача якісної туристичної інфраструктури гальмують розвиток цієї галузі. Аналіз потенціалу та перспектив розвитку водного туризму в Самарі дозволить визначити оптимальні заходи для його активізації, що сприятиме зростанню економічної активності та покращенню іміджу міста як туристичного центру.

Дане дослідження є важливим для визначення ефективних механізмів розвитку водного туризму, підвищення його привабливості для туристів та формування стратегії сталого розвитку цього напрямку в регіоні.

Актуальність і практична значущість вказаних питань зумовили вибір теми, мету й завдання кваліфікаційної роботи бакалавра.

Метою дослідження є диверсифікація послуг туристичної агенції за рахунок розробки нового водного туру в місті Самар.

Досягнення мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- дослідити стан та перспективи розвитку водного туризму в Україні та Дніпропетровській області;

- оцінити перспективи розвитку водного туризму в Самарівському районі;

- розглянути можливості для розширення пропозиції туристичного продукту ФОП Тараненко Марина Володимирівна ТА «Marita Travel»;

- розробити концепцію нового туру «Водна мандрівка Самарою»;

- розробити організаційний план туру «Водна мандрівка Самарою»;

- оцінити соціально-економічну ефективність розробленого туру для ФОП Тараненко Марина Володимирівна ТА «Marita Travel» та Самарівської громади.

Об'єкт дослідження – процес розробки і просування активного відпочинку на воді у м. Самар.

Предмет дослідження – шляхи активізації водного туризму в м. Самар через розробку інноваційних туристичних маршрутів.

У процесі роботи використано такі **методи**: аналіз та синтез – для обґрунтування напрямків розширення послуг ФОП Тараненко Марина Володимирівна ТА «Marita Travel»; статистичний аналіз – для вивчення, класифікації, порівняння, оцінки та інтерпретації зібраних даних; порівняння фактичних даних поточного року з показниками попередніх періодів; системний підхід – для визначення та обґрунтування критеріїв системного аналізу; картографічний – для побудови маршруту розробленого туру;

таксономічний аналіз – для оцінки соціально-економічної ефективності запропонованих заходів.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці нового формату активного туризму – водного туру в місті Самар, який поєднує пригодницький відпочинок з інноваційним підходом до організації турів.

Апробація результатів. Результати дослідження опубліковані у матеріалах XV Міжнародної науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених «Наукова весна», м. Дніпро, 26-28 бер. 2025 р. за темою: «Перспективи розвитку водного туризму в місті Самар» [11].

Практичне значення полягає в тому, що запуск туру «Водна мандрівка Самарою» є економічно виправданим та перспективним проектом, що демонструє високу ефективність як у фінансовому, так і в соціальному аспекті. Загальна виручка в 2721,0 тис. грн та чистий прибуток у 934,4 тис. грн свідчать про високий попит на активний відпочинок у регіоні, а рентабельність діяльності на рівні 56,6% підтверджує ефективність бізнес-моделі. Показник рентабельності інвестицій у 103,4% означає, що вкладені 903,9 тис. грн не лише повертаються, а й приносять суттєвий дохід. Окупність проекту за 1 рік є вражаючим результатом для туристичного бізнесу, що гарантує фінансову стабільність і можливість подальшого масштабування проекту, сприяючи розвитку водного туризму в місті Самар.

Інформаційною базою дослідження стали роботи провідних вітчизняних та міжнародних експертів у галузі підготовки маршрутів, розробки турів, зокрема активного туризму, нормативно-правові документи, а також фінансова звітність туристичної агенції, що дозволило зробити обґрунтовані висновки щодо ефективності розробленого туру.

Структура роботи. Відповідно до мети, завдань, логіки дослідження кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій і списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 54 сторінки, 10 рисунків, 19 таблиць, містить 31 літературне джерело.

РОЗДІЛ 1

ОЦІНКА МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ НОВОГО ТУРИСТИЧНОГО НАПРЯМУ ФОП ТАРАНЕНКО МАРИНА ВОЛОДИМИРІВНА ТА «MARITA TRAVEL»

1.1 Розвиток водного туризму в Україні та Дніпропетровській області

Водний туризм в Україні є одним із найперспективніших напрямків внутрішнього туризму. Наявність численних поверхневих водних басейнів та сприятливе природне середовище створюють унікальні можливості для розвитку цього виду активності [24]. Це не лише залучає туристів, але й відкриває потенціал для міжнародного туризму в Україні.

Сталий, активний, сільський та екологічний туризм швидко набирають популярності, особливо в Східній Європі. З урахуванням наявних водних ресурсів та можливостей, Україна може стати важливим центром для розвитку цих видів туризму. Згідно з даними Всесвітньої туристичної організації, річковий туризм залишається одним із найбільш популярних серед мандрівників [7].

Водний туризм передбачає не лише рекреаційний відпочинок на воді, а й активне використання річок для сплавів, що забезпечує можливість випробувати власну витривалість та спритність, що також сприяє популяризації спортивних заходів на воді та екстремальних видів активності, що підвищує інтерес до такого відпочинку.

На відміну від просто відпочинку на воді, водний туризм має на меті досягнення певних результатів, подолання перешкод та активне включення в процес. Річкові походи можуть тривати від одного дня до кількох тижнів, залежно від типу водоймища, складності маршруту та вибраного судна [1].

Найпопулярнішими плавзасобами для водного туризму в Україні є:

- рафтинг – багатомісний надувний човен, що використовується для

організованих сплавів, його конструкція забезпечує високу стійкість і безпеку;

- байдарка та каяк – вузькі і довгі судна, які бувають надувні, дерев'яні або пластикові. Вони ідеально підходять для сплавів на мілководді та підходять для новачків, які прагнуть набути досвіду в плаванні;

- катамаран – швидкохідне судно, що складається з двох корпусів, з'єднаних палубою. Це судно підходить для мілководдя та може використовуватися для перевезення вантажів [6].

Одним із основних завдань розвитку водного туризму в Україні є створення належної туристичної інфраструктури, такої як кемпінги та місця відпочинку, а також активний маркетинг водного туризму. Це допоможе забезпечити комфортні умови для внутрішніх і приїжджих туристів, заохочуючи їх до відвідування річок і водойм.

Важливо також відзначити, що водний туризм позитивно впливає на навколишнє середовище, адже вода є основою життя. Однак необхідно враховувати, що надмірне використання водних ресурсів може призвести до негативних наслідків, таких як виснаження води або забруднення водних басейнів [14]. Тому досягнення сталого розвитку водного туризму є ключовим завданням для забезпечення збереження природних ресурсів та економічних вигод для регіону.

Таким чином, водний туризм в Україні має великий потенціал для розвитку, особливо з урахуванням наявності численних річок та водойм. Залучення туристів до активних видів відпочинку, таких як сплави на байдарках або каяках, не лише сприятиме розвитку туристичної галузі, але й підвищить екологічну свідомість населення.

Річки України, придатні для сплавів, можна класифікувати на три основні групи:

1. Рівнинні річки – до цієї категорії входять маршрути, які не мають категоризації, а також річки з I категорією складності, серед яких Дніпро, Стир, Десна, Сейм, Ворскла та інші.

2. Річки височин – сюди належать річки з II–III категорією складності, такі як Горинь, Случ, Тетерів, Уж, Рось, а також річки басейну Південного Бугу, Збруч, Смотрич, Жванець тощо.

3. Гірські річки – до цієї групи відносяться численні річки Карпатського регіону, такі як Черемош, Чорний Черемош, Білий Черемош, Тиса, Чорна Тиса, Біла Тиса, Прут, Стрий, Бистрець та інші (II–III категорії складності). Вони характеризуються сильною прямовисною течією, значними порогами та тривалими шиверами [2].

Розглянемо найбільш популярні водні маршрути України, призначені для організованих сплавів категорії II–III (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Популярні маршрути для сплавів в Україні

№	Річка (регіон)	Популярний маршрут	Категорія складності, сезон	Особливості маршруту
1	Чорний Черемош Івано-Франківська область	Дземброня – Красник (8 км)	II з елементами III, квітень-жовтень	Найпопулярніша локація для рафтингу в Україні; тривала весняна повінь; багато рафт-кемпів; основні пороги в верхів'ях; холодна вода (+4-6°C), потрібен гідрокостюм; квітень-липень для екстремальних сплавів, інші місяці для спокійних походів.
2	Білий Черемош Івано-Франківська область	Голошина – Устеріки (приблизно 30 км)	II з елементами III, середина квітня – початок травня	Найскладніша та найцікавіша річка для сплавів у Карпатах; значні перепади висот; вузьке гирло та круті повороти; сплав в основному на каяках та байдарках; малозаселена місцевість; чиста вода.
3	Прут Івано-Франківська область	Ворохта – Яремче – Чернівці (близько 200 км)	II з елементами IV, квітень – середина жовтня	Одна з найскладніших річок для рафтингу в Україні; нестабільний рівень води навіть під час повноводдя; найекстремальніший відрізок між Ворохтою та Яремче.
4	Тиса і Чорна Тиса Закарпатська область	Ясіня – Рахів (8 км)	II з елементами III, квітень, початок травня	Одна з найекстремальніших річок для рафтингу в Карпатах; велика кількість порогів та мінімум спокійних ділянок.

Продовження табл. 1.1

5	Стрий Львівська область	Межироди – Розгірче – Гірське (близько 20 км)	I–II, початок квітня – кінець жовтня (кінець квітня, перша третина травня)	Найтепліша гірська річка (влітку температура води близько 20°C); відносно рівнинний характер річки, підходить для новачків.
6	Збруч Тернопільська та Хмельницька області	Чорнокозинці – Окопи (близько 40 км)	II, квітень- жовтень	Коливання рівня води через місцеві ГЕС; мальовничі красиви каньйону на території Подільських Товтр; швидка течія зменшується на підході до Дністра.
7	Південний Буг Хмельницька, Вінницька, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська область	Первомайськ – Южноукраїнськ (близько 50 км); Стрільчинці – Сокілець (близько 20 км)	II елементами III, березень- листопад	Єдина рівнинна річка України з порогами III рівня; водний похід на Вінницькій ділянці може ускладнюватися через низький рівень води в посушливий літній та осінній періоди.
8	Рось Вінницька, Київська та Черкаська область	Володарка – Біла Церква – Богуслав – Корсунь- Шевченківський (близько 200 км)	II, березень- листопад	Високий рівень води; мулисте дно; для літніх сплавів рекомендується нижня течія річки.
9	Случ Хмельницька, Житомирська, Рівненська область	Городниця – Соснове (близько 30 км)	II, березень- листопад	Водний похід річкою Случ приваблює надзвичайно красивими зеленими пагорбами Надслучанського ландшафтного парку.
10	Гірський Тікич Вінницька та Черкаська область	Буки – Тальне (близько 40 км)	II, березень- листопад (квітень, вересень- жовтень)	Рівень води залежить від водоскиду місцевих ГЕС; частина маршруту проходить через унікальний каньйон з 20- 30-метровими прямовисними скалами.
11	Смотрич Хмельницька область	Городок – Кам'янець- Подільський – Стара Ущиця (бл. 230 км)	II, березень- листопад (кінець квітня, травень)	Маршрут рясніє порогами, перекатами, мілинами; ділянка вище Кам'янця-Подільського доступна для сплавів лише навесні; влітку на більшості порогів доводиться робити обнос.

Джерело: сформовано автором за [2]

Розглянемо діяльність найбільш активних компаній з водного туризму у Дніпропетровській області:

1. Сплав на байдарках від компанії «Кава», яка пропонує захоплюючі сплави на байдарках по мальовничих ріках Дніпропетровської області. Основна мета – організувати активний відпочинок для туристів, які бажають насолодитися природою та отримати нові враження. Сплави можуть проходити на різних маршрутах, що підходять для різного рівня підготовки, від новачків до досвідчених гребців. Компанія забезпечує необхідне обладнання, включаючи байдарки, весла та рятувальні жилети, а також надає послуги інструкторів, які супроводжують групи [21].

2. «Travelkayak» – спеціалізується на організації водних турів на байдарках та каяках, пропонуючи різноманітні маршрути в околицях Дніпра та його приток. Компанія акцентує увагу на безпеці та комфорту своїх клієнтів, надаючи все необхідне спорядження та інструктаж перед початком сплаву. Туристи можуть вибрати як одноденні екскурсії, так і більш тривалі подорожі з ночівлею. Travelkayak також проводить корпоративні заходи та організує тури для шкіл, що допомагає популяризувати активний відпочинок серед молоді [30].

3. Острів пригод – пропонує різноманітні водні тури на байдарках і каяках, які проходять у живописних куточках Дніпропетровської області. Компанія організовує як короткі, так і тривалі сплави, які можуть включати різні активності, такі як купання, риболовля та кемпінг. Острів пригод забезпечує комфортні умови для відпочинку та релаксації, а також пропонує групові програми для дітей і дорослих, сприяючи розвитку командного духу та навичок співпраці [17].

4. Rivertravels – спеціалізується на організації сплавів на байдарках та каяках, пропонуючи різноманітні маршрути по ріках Дніпропетровської області. Компанія забезпечує комфортне та безпечне проведення часу на воді, пропонуючи прокат необхідного обладнання та послуги досвідчених інструкторів. Rivertravels проводить як індивідуальні, так і групові тури,

включаючи активності на суші та воді, що сприяють зміцненню комунікаційних навичок і командного духу серед учасників [29].

Рисунок 1.1 – Найпопулярніші водні тури в Дніпропетровській області
Джерело: [17, 21, 29, 30]

Компанії з водного туризму у Дніпропетровській області пропонують різноманітні можливості для активного відпочинку, включаючи сплави на байдарках і каяках по мальовничих маршрутах. Вони забезпечують клієнтів необхідним обладнанням, послугами досвідчених інструкторів і додатковими активностями, такими як кемпінг, риболовля та корпоративні заходи. Завдяки широкому вибору маршрутів і рівнів складності, водний туризм у регіоні стає все більш популярним серед туристів, сприяючи розвитку активного відпочинку та командної взаємодії.

Самарівський район характеризується розгалуженою гідрографічною мережею, що включає річки Самара та Оріль, які є притоками Дніпра, а також їхні численні притоки: Татарку, Вільнянку, Підпільну, Вовчу, Бик, Тернівку, Чаплинку, Кільчень, Заплавку та інші менші водотоки. Річки відіграють важливу роль у формуванні місцевого ландшафту, екосистеми та господарської діяльності регіону.

Самарівський район відзначається високою насиченістю водними ресурсами, зокрема підземними водами, які зосереджені переважно в долинах річок Самара, Оріль та Вовча.

Усі експлуатовані ділянки родовищ із затвердженими запасами підземних вод, а також значні обсяги водозабору, належать до Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну, частиною якого є територія району.

Головними водними артеріями району є Самара та Оріль. Самара має кілька значних приток, серед яких Вовча (323 км), Бик (101 км) і Тернівка (80 км). Водночас Оріль, довжина якої нині становить 370 км, впадає в Дніпро за 450 км від його гирла, що на 41 км нижче від її колишнього річища. На ділянці між селами Придніпрянське (колишнє Радянське) та Могилів річка зазнала змін у течії, що пов'язано з будівництвом каналу Дніпро – Донбас у 1970–1981 роках. Канал істотно вплинув на гідрологічний режим Орелі, скоротивши її довжину. У нижній течії, починаючи від смт Обухівка, річка є судноплавною, а в її заплаві розташоване мальовниче озеро Гряковий Лиман.

Щільність річкової мережі на території району нерівномірна. Найгустіше розташовані водні об'єкти в межах Самарівської, Піщанської, Перещепинської та Чернечинської громад. Річки відіграють важливу роль у водопостачанні, сільському господарстві та рекреаційній сфері, зокрема, вони використовуються для рибальства, екотуризму та активного відпочинку. Також вони є природними осередками біорізноманіття, зберігаючи цінні водно-болотні угіддя та рідкісні види флори і фауни [9]. Гідрографічна карта біля міста Самар представлена на рис. 1.3.

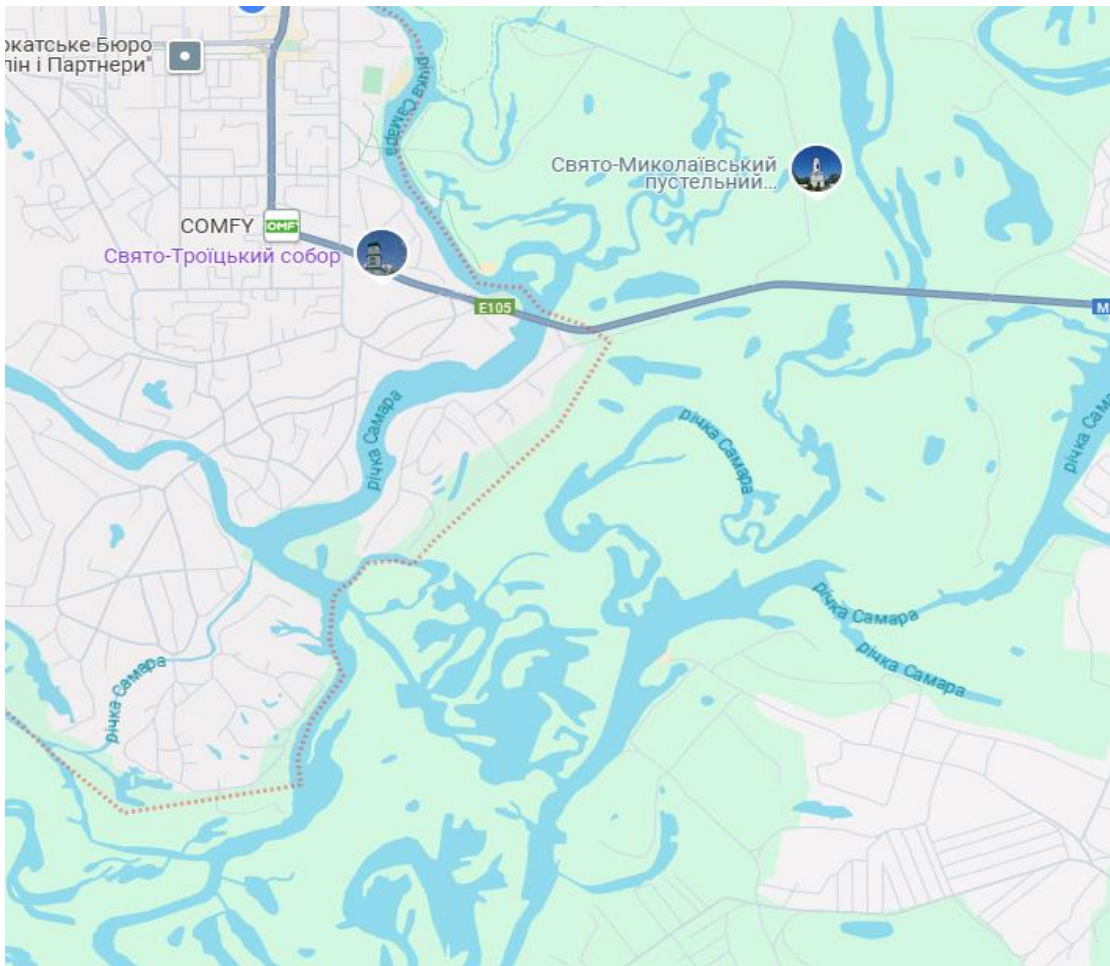

Рисунок 1.3 – Гідрографічна карта біля м. Самар

Джерело: сформовано автором за допомогою GoogleMaps

Інструментально-лабораторний контроль якості поверхневих вод у Самарівському районі здійснюється за даними Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології. Моніторинг проводиться з метою оцінки екологічного стану водних об'єктів, виявлення забруднюючих речовин і рівня їхнього перевищення відносно гранично допустимих концентрацій (ГДК).

На річці Самара дослідження проводилися у двох контрольних створах, де відібрано вісім проб води. Випадки перевищення ГДК зафіксовані за 14 показниками. Найбільш значні відхилення від норми зафіксовані за такими хімічними речовинами: магній – 5 випадків перевищення; хлориди – 8 випадків; сульфати – 8 випадків; мінералізація – 8 випадків; натрій – 8 випадків; кальцій – 6 випадків; біохімічне споживання кисню (БСК5) – 2

випадки; азот амонійний – 8 випадків; азот нітритний – 8 випадків; хром шестивалентний – 8 випадків; феноли – 8 випадків; мідь – 3 випадки; цинк – 7 випадків; манган (марганець) – 8 випадків.

Отримані результати свідчать про значне хімічне навантаження на річку Самара, що може бути пов'язане як із природними факторами, так і з антропогенним впливом, включаючи промислове, сільськогосподарське та побутове забруднення. Перевищення ГДК щодо таких речовин, як хром шестивалентний, феноли та важкі метали (мідь, цинк, марганець), вказує на можливу присутність стоків підприємств або інших джерел хімічного забруднення [9].

Таким чином, ситуація потребує подальшого моніторингу, розробки заходів з очищення води та запровадження екологічних програм для покращення якості водних ресурсів у регіоні.

Екологічний стан водних об'єктів є важливим фактором для розвитку рекреаційного та туристичного потенціалу території. У Самарівському районі, як і в багатьох інших регіонах України, якість поверхневих вод зазнає негативного впливу антропогенної діяльності. Проте це не є критичним фактором, який унеможлиблює розвиток водного туризму, зокрема байдаркового, каякового та інших активних видів відпочинку на воді.

Забруднення водних об'єктів характерне не лише для Самарівського району, а й для інших територій України. За даними Державного агентства водних ресурсів України, значна частина річок країни потерпає від перевищення норм концентрації завислих речовин, біогенних елементів та органічного забруднення, зокрема:

- річка Дніпро на багатьох ділянках має високі показники забруднення через промислові стоки та сільськогосподарські відходи;
- річка Південний Буг також зазнає значного навантаження через господарську діяльність та утворення евтрофікації;
- річка Сіверський Донець страждає від надмірного забруднення хімічними речовинами та дефіциту води у посушливі періоди.

Незважаючи на наявні екологічні проблеми, Самарівський район має низку переваг, які роблять його привабливим для водного туризму:

1. Мережа річок, придатних для подорожей на байдарках та каяках, річки Самара, Оріль, Вовча мають протяжні маршрути, що дозволяють організувати як одноденні, так і багатоденні водні походи. У районі є численні озера та стариці, які можуть бути використані для екскурсій і відпочинку на воді.

2. Відносно спокійні течії, зручні для початківців, на відміну від річок із сильними течіями та порогами, водні об'єкти Самарівського району є більш спокійними, що дозволяє комфортно організувати сімейні та аматорські тури, створюючи можливості залучення туристів різного віку та рівня підготовки.

3. Багатий природний ландшафт і мальовничі маршрути, р. Оріль відома своїми заплавами та багатою флорою і фауною, що робить подорожі не лише активними, а й пізнавальними. Вздовж берегів Самари та Вовчої розташовані численні зелені зони, що ідеально підходять для кемпінгів та стоянок під час сплавів.

4. Культурно-історична спадщина регіону, водні маршрути можуть бути інтегровані з екскурсіями до історичних місць, таких як Свято-Троїцький собор, залишки давніх поселень та природні заповідники. Поєднання активного туризму з культурною складовою робить регіон ще більш привабливим для туристів [15].

Хоча екологічний стан водних об'єктів у Самарівському районі потребує покращення, ця ситуація є типовою для багатьох регіонів України, де активно розвивається водний туризм. Мальовничі ландшафти, наявність придатних для сплавів річок та культурна спадщина роблять район привабливим для туристів. При правильному підході та розвитку відповідної інфраструктури цей напрямок може стати популярним серед любителів активного відпочинку, сприяючи не лише туристичному, а й економічному розвитку регіону.

У місті Самар функціонує добре відома в спортивному середовищі Міська федерація з веслування на байдарках і каное. Заклад займається підготовкою спортсменів, навчає академічного веслування та забезпечує тренувальний процес протягом усього року. У холодний період спортсмени тренуються на спеціальних гребних тренажерах, готуючись до активного сезону на воді в теплі місяці.

Міська федерація з веслування на байдарках і каное розташована за адресою: 51200, Дніпропетровська обл., м. Самар, вулиця Паланочна, будинок 22. Будівля федерації знаходиться на протилежному березі річки Самар, до неї можна дістатися через парк, перейшовши Горбатий міст. Це одноповерхова будівля площею близько 15 кв. м, яка слугує центром для підготовки спортсменів та розвитку академічного веслування у регіоні [16].

Однією з провідних тренерів федерації є Наталія Віталіївна Ляльчук – майстер спорту України міжнародного класу, фіналістка Олімпійських ігор, чемпіонка Європи та бронзова призерка чемпіонату світу.

Окрім тренерської діяльності, Наталія Ляльчук є керівником Громадської організації «Молодіжний спортивний клуб Скіф», яка сприяє розвитку веслувального спорту серед молоді та керівником Громадської організації «Федерація академічного веслування міста Новомосковська», що підкреслює її вагомий внесок у розвиток академічного веслування в регіоні [16].

У місті Самар наразі відсутні компанії, що надають послуги з водного туризму. Хоча на території Самарівського району працює багато баз відпочинку, де відпочивальники можуть орендувати катамарани, байдарки, каное або SUP-дошки, послуги з навчання веслуванню не пропонуються, а організовані групові водні тури з інструктором за прокладеними маршрутами взагалі відсутні.

Рисунок 1.4 – Навчання академічної греблі у Міській федерації з веслування на байдарках і каное у м. Самар

Джерело: [16]

На даний момент відпочивальники можуть лише орендувати водний транспорт і використовувати його на власний розсуд без супроводу та професійного інструктажу.

Під час розробки водних турів у місті Самар можна залучити професійних інструкторів з Міської федерації з веслування на байдарках і каное, яка є добре відомою в спортивному середовищі.

Таким чином, організація водних турів у місті Самар є конкурентоспроможним проектом, що має потенційний попит серед туристів та відпочивальників, оскільки наразі не має прямих конкурентів.

1.3 Аналіз можливостей для розширення пропозиції туристичного продукту ФОП Тараненко Марина Володимирівна ТА «Marita Travel»

У межах кваліфікаційної роботи бакалавра об'єктом дослідження визначено ФОП Тараненко Марину Володимирівну туристичну агенцію «Marita Travel» (ТА «Marita Travel»), яка функціонує в містах Дніпро (головний офіс: вул. Володимира Мономаха, 14/10) та Самар (юридична адреса: вул. Гетьманська, 50/3а). Компанія розпочала свою діяльність у 2018 р. й відтоді активно розвивається, надаючи широкий спектр туристичних послуг.

Основною місією ТА «Marita Travel» є реалізація унікальних туристичних продуктів, які дозволяють клієнтам отримувати незабутні враження та комфортний відпочинок. Компанія прагне розширювати межі подорожей, відкриваючи нові напрямки та можливості для кожного мандрівника.

Філософія компанії ґрунтується на індивідуальному підході до кожного туриста, ретельному плануванні маршрутів та високому рівні сервісу. Девіз «Подорожі, що надихають!» підкреслює прагнення агенції створювати комфортні, безпечні та яскраві подорожі для своїх клієнтів.

Основні напрями діяльності:

79.11 Діяльність туристичних агентств.

Додаткові послуги:

79.90 Надання інших послуг бронювання та супутня діяльність.

63.99 Надання інших інформаційних послуг.

70.22 Консультаційні послуги у сфері бізнесу та управління.

55.20 Організація тимчасового проживання на період відпочинку [31].

Понад п'ять років досвіду роботи на туристичному ринку дозволили сформувати команду кваліфікованих спеціалістів. Менеджери агенції володіють іноземними мовами, мають профільну освіту та значний досвід у сфері туризму. Вони допомагають клієнтам обирати найкращі маршрути, враховуючи індивідуальні потреби та побажання.

Основні послуги ТА «Marita Travel» включають:

- організацію автобусних турів Європою;
- авіатури по всьому світу;
- VIP-тури для вибагливих клієнтів;
- проведення семінарів та конференцій;
- бронювання авіаквитків;
- підбір і бронювання готелів;
- консультації щодо оформлення віз і закордонних паспортів.

Завдяки комплексному підходу до організації подорожей «Marita

Travel» забезпечує своїм клієнтам високий рівень обслуговування, створюючи оптимальні умови для комфортного відпочинку та незабутніх вражень. Крім індивідуального туризму, компанія активно співпрацює з корпоративними клієнтами, пропонуючи:

- бізнес-поїздки та ділові тури;
- екскурсійне обслуговування;
- трансфери та організацію зустрічей;
- корпоративні заходи, святкування, конференції та семінари.

На сьогодні ТА «Marita Travel» продовжує динамічно розвиватися, вдосконалюючи стандарти обслуговування, розширюючи клієнтську базу та налагоджуючи партнерські зв'язки з міжнародними туроператорами. Компанія постійно адаптується до сучасних трендів туризму, впроваджуючи новітні технології для покращення якості послуг і забезпечення комфортних умов для своїх клієнтів.

Завдяки комплексному підходу та широкому спектру послуг, ТА «Marita Travel» забезпечує своїм клієнтам незабутні та комфортні подорожі.

Дохід за напрямками діяльності ТА «Marita Travel» у 2024 р. представлений у табл. 1.2, структура доходу представлена на рис. 1.5.

Таблиця 1.2 – Структура доходу за напрямками діяльності в 2024 р.

Вид туризму	Виручка, тис.грн	Питома вага у доході, %
Виїзний туризм	4237,7	65
Внутрішній туризм	1760,3	27
Інше	521,6	8
Всього	6519,5	100
за метою		
Екскурсійний тур	847,5	13
Лікувальний відпочинок	1043,1	16
Освітні програми	130,4	2
Активний туризм	1760,3	27
Пляжний відпочинок	2607,8	40
Інше	130,4	2
Всього	6519,5	100

Джерело: розраховано автором за внутрішньою документацією ФОП Тараненко Марина Володимирівна

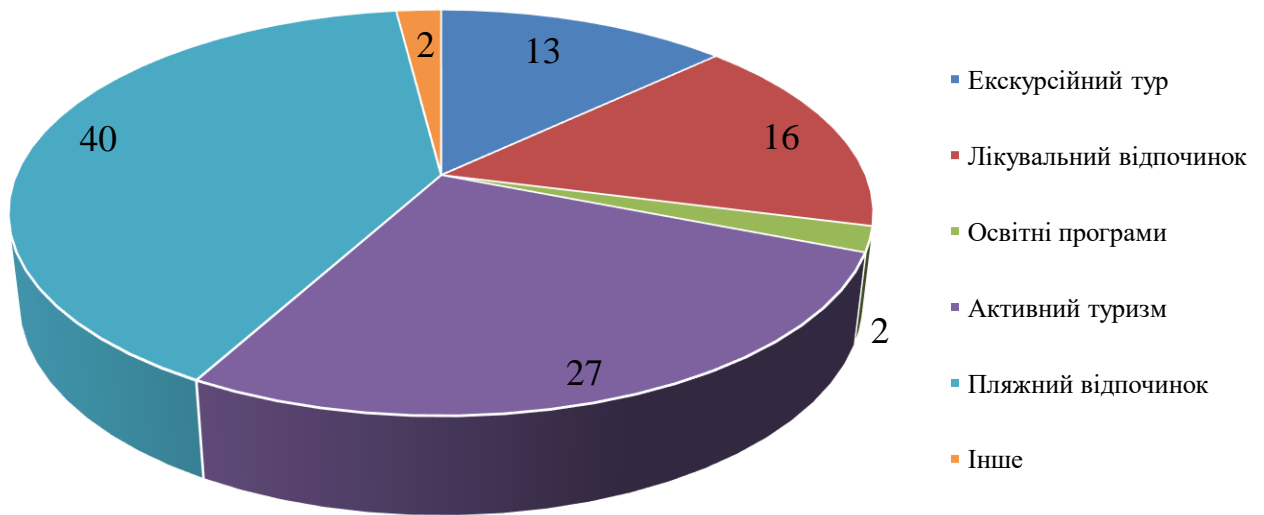

Рисунок 1.5 – Структура доходу за напрямками діяльності ТА «Marita Travel»

Джерело: внутрішня документація

Для оцінки економічної діяльності туристичної агенції «Marita Travel» необхідно проаналізувати її техніко-економічні показники за 2022–2024 рр., що дасть змогу простежити динаміку ключових параметрів та виявити основні тенденції розвитку (табл. 1.3).

Дослідження ґрунтуватиметься на аналізі абсолютних і відносних відхилень, що дозволить глибше зрозуміти зміни у фінансовій та операційній діяльності компанії. Комплексний розгляд техніко-економічних показників та рівня якості послуг стане основою для ухвалення виважених управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності роботи агенції та зміцнення її конкурентних позицій на ринку туристичних послуг.

Аналіз економічних показників діяльності туристичної агенції «Marita Travel» за період 2022–2024 рр. виявив ряд важливих тенденцій, що відображають розвиток компанії в умовах змінного ринку туристичних послуг.

По-перше, чітке зростання чистої виручки від реалізації туристичних послуг стало знаковим показником. З 5220,2 тис. грн у 2022 р. до 6519,5 тис. грн у 2024 р., виручка зросла на 6,7%, що свідчить про зростання попиту на

послуги агенції, успішне впровадження маркетингових стратегій та поліпшення обслуговування клієнтів.

Таблиця 1.3 – Динаміка економічних показників діяльності ТА «Marita Travel»

Найменування показника	од.вим.	Величина показника			Відхилення	
		2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення	
					Абсолютне	Відносне
Чиста виручка від реалізації туристичних послуг	тис.грн.	5220,2	6110,3	6519,5	1299,3	106,7
Собівартість наданих туристичних послуг	тис.грн.	4595,3	5659,5	5651,5	1056,3	99,9
Витрати на 1 грн. реалізації туристичного продукту	грн	0,88	0,93	0,87	-0,01	93,59
Прибуток від реалізації туристичного продукту	тис.грн.	624,9	450,8	867,9	243,0	192,5
Прибуток на 1 грн реалізації туристичного продукту	грн	0,12	0,07	0,13	0,0	180,5
Рентабельність діяльності туристичної агенції	%	13,6	8,0	15,4	1,8	-

Джерело: розраховано автором за [31]

По-друге, хоч собівартість наданих послуг також зросла, спостерігалось її зниження в 2024 р., що може вказувати на ефективніше управління витратами. Витрати на 1 грн реалізації туристичного продукту, які зросли у 2023 р., в 2024 р. зменшилися, що свідчить про покращення контролю за фінансовими показниками.

Прибуток від реалізації туристичного продукту виявився більш варіативним – зниження у 2023 р. було компенсовано значним зростанням у 2024 р., що демонструє здатність компанії долати труднощі та адаптуватися до ринкових змін. Аналогічна ситуація спостерігалась і з прибутком на 1 грн реалізації, який свідчить про покращення ефективності бізнесу.

Оцінюючи рентабельність, можна зауважити, що її зниження у 2023 р.

відображало труднощі, з якими стикалася агенція, але подальше зростання у 2024 р. свідчить про відновлення та успішні управлінські рішення. Це вказує на те, що агенція змогла не лише стабілізувати свої позиції, але й закласти основу для подальшого розвитку.

Таким чином, динаміка економічних показників діяльності ТА «Marita Travel» свідчить про позитивні зміни у розвитку компанії. Хоча 2023 р. був складним, агенція продемонструвала гнучкість та здатність до адаптації, що стало запорукою її успіху в наступні роки. Важливо продовжувати вдосконалювати фінансові стратегії, щоб підтримувати стабільне зростання та підвищення рентабельності, забезпечуючи цим довгострокову конкурентоспроможність на ринку туристичних послуг.

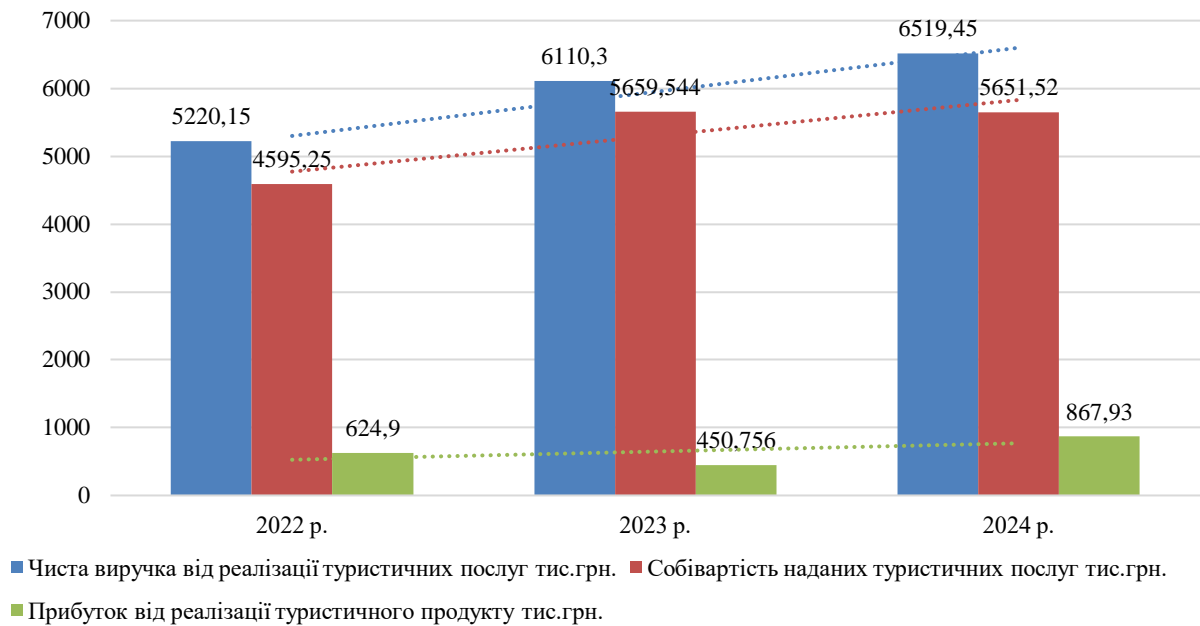

Рисунок 1.6 – Динаміка основних економічних показників діяльності
ТА «Marita Travel»

Джерело: побудовано автором на основі [31]

Слід зазначити, що навіть в умовах складного воєнного періоду туристична галузь України виявляє значну адаптивність і здатність до відновлення. Незважаючи на серйозні виклики, такі як закриття аеропортів, заборона виїзду за кордон для чоловіків та загальна економічна нестабільність, компанії вживають активних заходів для збереження своєї

діяльності. Вони знаходять нові шляхи для адаптації, пропонуючи внутрішні туристичні маршрути, створюючи нові пакети послуг, а також впроваджуючи сучасні технології для обслуговування клієнтів.

Багато агентств почали фокусуватися на внутрішньому туризмі, розробляючи цікаві програми для відвідування безпечних і мальовничих куточків України. Вони також активно використовують цифрові платформи для просування своїх послуг і спілкування з потенційними клієнтами. Ця гнучкість та здатність до інновацій допомагають українським туристичним компаніям не лише зберігати свою присутність на ринку, а й задовольняти потреби клієнтів, які прагнуть відпочинку і нових вражень, незважаючи на поточні обставини [20].

Проаналізуємо показники ділової активності ТА «Marita Travel» за період 2022–2024 рр. (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Динаміка показників ділової активності ТА «Marita Travel»

Найменування показника	од.вим.	Величина показника			Відхилення 2024 р. до 2023 р.	
		2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсо- лютне	Від- носне
Чисельність працівників	осіб	2	3	3	-	100,0
Річна продуктивність праці	тис.грн./ особу	2610,1	2036,8	2173,2	136,4	106,7
Вартість активів туристичної агенції	тис.грн	1543,6	1864,2	2241,3	377,1	120,2
Вартість основних засобів	тис.грн.	1126,8	1379,5	1815,5	435,9	131,6
Фондовіддача	грн/грн	4,6	4,4	3,6	-0,8	81,1
Фондоємність	грн/грн	0,22	0,23	0,28	0,1	123,3
Середньорічний залишок обігових коштів	тис.грн	416,8	484,7	425,8	-58,8	87,9
Кількість операційних циклів	обертів	12,5	12,6	15,3	2,7	121,4
Тривалість операційного циклу (обігу обігових коштів)	днів	29	29	24	-5,0	82,3

Джерело: розраховано автором за [29]

Аналіз динаміки показників ділової активності туристичної агенції

«Marita Travel» за період 2022–2024 рр. демонструє значні зміни в організації, управлінні ресурсами та продуктивності праці, що вказує на адаптивність компанії в умовах ринку.

По-перше, чисельність працівників зросла з 2 до 3 осіб, що є позитивним сигналом для агенції, адже збільшення персоналу свідчить про зростання обсягів роботи та бажання компанії покращити обслуговування клієнтів. Однак, незважаючи на цей ріст, продуктивність праці на одного працівника знизилася з 2610,1 тис. грн у 2022 р. до 2036,8 тис. грн у 2023 р., а потім зросла до 2173,2 тис. грн у 2024 р., що свідчить про те, що в 2023 р. компанія стикнулася з труднощами, проте в 2024 р. вдалося покращити продуктивність, що вказує на успішні управлінські рішення.

Вартість активів агенції збільшилася з 1543,6 тис. грн у 2022 р. до 2241,3 тис. грн у 2024 р., що становить приріст на 120,2%. Цей ріст активів є ознакою стабільного розвитку компанії та її здатності інвестувати в нові можливості. Однак варто відзначити, що фондоддача зменшилася з 4,6 грн у 2022 р. до 3,6 грн у 2024 р., що свідчить про зниження ефективності використання активів у процесі генерації доходу. Проте, фондоемність зросла з 0,22 до 0,28 грн, що вказує на зростання потреби в основних засобах для підтримки зростаючої діяльності агенції.

Середньорічний залишок обігових коштів знизився з 484,7 тис. грн у 2023 р. до 425,8 тис. грн у 2024 р., що вказує на проблеми з ліквідністю або зміни в структурі фінансування. Проте, кількість операційних циклів зросла з 12,5 до 15,3, що говорить про покращення оборотності активів. Тривалість операційного циклу зменшилася до 24 днів у 2024 р., що є свідченням більшої ефективності управління обіговими коштами.

У цілому, динаміка показників ділової активності ТА «Marita Travel» свідчить про певні труднощі, з якими компанія зіткнулася в 2023 р., однак у 2024 р. відбулися позитивні зміни. Збільшення чисельності працівників, зростання вартості активів та поліпшення показників оборотності вказують на успішне управлінське реагування на виклики ринку. У майбутньому

компанії слід зосередитися на підвищенні ефективності використання своїх активів, покращенні ліквідності та адаптації до змінюваних умов ринку, що стане запорукою подальшого успіху та розвитку.

ТА «Marita Travel» на сьогоднішній день демонструє позитивні показники розвитку. Проте, зважаючи на сучасні тенденції в туристичній індустрії та виклики, з якими стикається агенція, розширення спектру послуг може стати важливим кроком для підвищення конкурентоспроможності та задоволення потреб клієнтів.

Після пандемії COVID-19 та в умовах військових дій в Україні внутрішній туризм стає все більш популярним. Люди потребують перезавантаження та відпочинку, шукаючи можливості для релаксації в межах своєї країни. Обмежені можливості виїзду за кордон змушують туристів звертати увагу на локальні маршрути. ТА «Marita Travel» може скористатися цими тенденціями, розробляючи тури, які акцентують увагу на природних красотах та культурних пам'ятках регіону.

Активний відпочинок також стає все більш затребуваним, в Україні спостерігається зростання інтересу до спортивного туризму, зокрема пішохідного, велосипедного, а також водного туризму [13]. У місті Самар, завдяки наявності водойм, є великий потенціал для розвитку водних видів активності, таких як катамарани, байдарки, каяки, SUP-дошки, а також організації водних маршрутів. Пропонуючи такі послуги, агенція може залучити нову категорію клієнтів, які прагнуть активного відпочинку на природі.

Необхідно провести аналіз конкурентів, які вже пропонують подібні послуги в Дніпропетровській області. Вивчити їхні успішні стратегії і цінові моделі, що допоможе ТА «Marita Travel» знайти своє місце на ринку і визначити унікальні пропозиції для клієнтів.

Проведений аналіз показав (табл. 1.5), що компанії, що пропонують водні тури в Дніпропетровській області, мають свої сильні і слабкі сторони. Компанія «Кава» вирізняється різноманіттям маршрутів та досвідом

інструкторів, але потребує розширення своїх послуг, зокрема в організації ночівлі. «Travelkayak» відзначається акцентом на безпеку, але має високі ціни, що може обмежити клієнтську базу.

Таблиця 1.5 – Конкурентний аналіз компаній у сфері водного туризму в Дніпропетровській області

Компанія	Переваги	Недоліки	Цінова політика	Маркетинг
Кава	Різноманітні маршрути: пропонує сплави на різних ріках області, що підходять для новачків і досвідчених гребців.	Обмеження у кількості груп: можливі труднощі з формуванням груп для великих компаній.	Середній діапазон цін. Ціни доступні, але можуть змінюватися в залежності від маршруту та послуг.	Активна присутність у соцмережах: рекламні кампанії на Facebook та Instagram, акції для нових клієнтів.
	Комплексне забезпечення: клієнти отримують усе необхідне обладнання, включаючи байдарки, весла та рятувальні жилети.	Відсутні додаткові послуги, наприклад, організація ночівлі та харчування.		
	Досвідчені інструктори: професійний супровід для безпечного проведення часу на воді.			
Travelkayak	Безпека та комфорт: велика увага на безпечні умови під час сплавів.	Менша кількість маршрутів порівняно з іншими компаніями, кількість маршрутів може бути обмежена.	Високий рівень цін. Ціни на послуги вище середнього по ринку, але включають більше сервісів.	Промо-кампанії: спеціальні пропозиції для молоді, розробка курсів для школярів.
	Вибір маршрутів: пропозиція як одноденних, так і тривалих турів з ночівлею, що задовольняє різні потреби клієнтів.	Вартість послуг вища, ніж у конкурентів.		
	Корпоративні заходи: організація активностей для шкіл і корпоративних клієнтів.			

Продовження табл. 1.5

Острів пригод	Різноманітність активностей: організація сплавів з можливістю риболовлі, купання, кемпінгу, що робить тури більш привабливими.	Обмеження у групах: труднощі в організації груп для деяких активностей.	Середній ціновий сегмент. Ціни на послуги конкурентоспроможні, але можуть варіюватися залежно від активностей.	Позиціонування на сімейний відпочинок: рекламні кампанії, спрямовані на сім'ї, участь у місцевих фестивалях.
	Комфортні умови для відпочинку: зручні місця для відпочинку після сплавів.	Обмежений доступ до деяких місць, наприклад, через погодні умови.		
	Групові програми: проведення програм для дітей і дорослих, розвиток командного духу.			
River-travels	Різноманітні маршрути: пропозиція сплавів по різних ріках з акцентом на активні та групові активності.	Відсутність детальної інформації – можливі труднощі з отриманням інформації про сплави на сайті.	Конкурентні ціни. Ціни доступні, з варіантами для різних бюджетів.	Прямі продажі: орієнтація на онлайн-продажі, залучення клієнтів через інтернет.
	Комфорт і безпека: забезпечення всім необхідним для комфортного відпочинку на воді.	Обмеження у програмах.		
	Індивідуальні та групові тури: гнучкість у формуванні груп та адаптація програм під клієнтів.			
				Рекламні пропозиції: спеціальні акції та знижки для груп.

Джерело: сформовано автором за [17, 21, 29, 30]

«Острів пригод» пропонує унікальні активності, однак має обмеження у формуванні груп, що може вплинути на ефективність. Rivertravels має конкурентні ціни і гнучкість в організації турів, але потребує покращення інформаційного забезпечення.

Конкурентний аналіз дозволяє ТА «Marita Trivel» виявити ніші для вдосконалення своїх послуг, розробити конкурентні переваги і залучити більше клієнтів шляхом адаптації до потреб ринку.

Гідроресурси навколо міста Самар та Самарівський ліс створюють ідеальні умови для відпочинку, екотуризму та споглядання дикої природи. Це місце безсумнівно приверне увагу мандрівників, які цікавляться

рекреаційним туризмом, активним відпочинком та водними подорожами [8, 19].

Юридично фізична особа-підприємець ФОП Тараненко Марина Володимирівна має можливість займатися організацією водних маршрутів, проте для цього необхідно виконати певні вимоги та пройти відповідні процедури.

Організація водних турів навколо міста Самар вимагає ретельної підготовки, оформлення документів та розробки продуманої маркетингової стратегії. Нижче наведено план необхідних дій для запуску нового напрямку діяльності.

1. Додавання відповідного КВЕД – для ведення діяльності з прокату байдарок, каяків, каное SUP-дошок тощо потрібно внести зміни до реєстраційних документів ФОП і додати відповідний код виду економічної діяльності (КВЕД):

КВЕД 77.21 – «Прокат товарів для спорту та відпочинку», що включає прокат спортивного обладнання, велосипедів, пляжних аксесуарів та іншого інвентарю.

Для внесення змін до ЄДР (Єдиного державного реєстру) підприємець може звернутися до ЦНАП або подати заявку через портал «Дія».

2. Оформлення необхідних дозволів та ліцензій – залежно від специфіки водних турів, знадобляться дозволи на використання водного простору, які оформлюється через місцеву або районну адміністрацію Відділом економічного та агропромислового розвитку, житлово-комунального господарства та екології. Водні масиви є унікальними природними зонами, які потребують збереження та відповідального використання, тому організація водних турів вимагатиме офіційного дозволу для запобігання шкоді екосистемі та дотримання екологічних норм.

Першим кроком є підготовка документів, включаючи заяву з описом маршруту, бізнес-план, документи підприємця, що буде детально розглянуто у другому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра. Зібрані документи слід

подати до місцевої адміністрації, на балансі якої знаходиться територія водних ресурсів, де плануються тури.

Далі проводиться аналіз заявки, що може вимагати:

- додаткових екологічних погоджень (для запобігання шкоді природі);
- узгодження маршруту з екологічними службами та місцевими органами влади;
- сплати відповідних зборів за використання водних ресурсів.

Після погодження та сплати всіх необхідних платежів Відділ економічного та агропромислового розвитку, житлово-комунального господарства та екології видає офіційний дозвіл або укладає договір на використання водних територій для туристичних цілей. Важливо дотримуватися правил експлуатації водних територій, не завдавати шкоди екосистемі та вести діяльність відповідно до погоджених умов. Відділ економічного та агропромислового розвитку, житлово-комунального господарства та екології має право перевіряти виконання умов і у разі порушень відкликати дозвіл.

3. Для офіційної діяльності необхідно підготувати та зареєструвати наступні документи:

- інструктаж з техніки безпеки – обов'язкова пам'ятка для учасників туру з правилами керування та можливими ризиками;
- страхування – оформлення полісу страхування для туристів та байдарок (каяків), що включає цивільну відповідальність та страхування від нещасних випадків.

4. Інші юридичні вимоги:

- оформлення працівників – усі гідни-інструктори повинні бути офіційно працевлаштовані;
- дотримання екологічних норм – маршрути слід узгоджувати з місцевими природоохоронними органами для мінімізації негативного впливу на довкілля;
- інансовий облік: ведення касових операцій та оформлення чеків через

РРО/ПРРО (за наявності вимог законодавства).

5. Для залучення клієнтів варто розробити ефективну маркетингову стратегію: створення сайту та соцмереж: запуск сторінок у Facebook, Instagram, TikTok, а також розробка власного сайту з можливістю бронювання турів; реклама через Google Ads та соцмережі: таргетована реклама для мешканців Дніпра та області; проведення акцій та знижок – знижки для груп, корпоративних клієнтів або програми лояльності для постійних відвідувачів.

Організація водних турів на водоймах поблизу міста Самар, на базі ФОП Тараненко Марина Володимирівна, відкриває великі можливості для розвитку, оскільки в регіоні практично не існує аналогічних послуг. Впровадження необхідної документації, розробка цікавих маршрутів та активна реклама в соціальних мережах стануть ключовими факторами для залучення значної кількості клієнтів, перетворивши водні тури на популярний вид відпочинку для мешканців міста Самар та інших міст Дніпропетровської області.

Туристична агенція «Marita Travel» має всі шанси успішно реалізувати організацію і проведення водних турів, дотримуючись усіх відповідних вимог і процедур, що дозволить не лише розширити асортимент послуг, а й підвищити ефективність бізнесу в умовах зростаючого інтересу до активного відпочинку на воді. Таким чином, агентство зможе стати одним з лідерів у сегменті водного туризму, задовольняючи потреби клієнтів і сприяючи розвитку місцевого туристичного потенціалу.

Організація водних турів у місті Самар також матиме низку позитивних наслідків як для місцевої громади, так і для розвитку туристичної галузі регіону, тому можна розраховувати на підтримку від адміністрацій.

Розвиток водного туризму в Самарівській громаді може принести численні переваги, які позитивно вплинуть на економічний, соціальний та екологічний розвиток регіону, розглянемо ключові переваги:

1. Економічний розвиток: створення робочих місць – розширення сфери водного туризму призведе до зростання кількості робочих місць; зростання доходів місцевих бізнесів – гостинність, ресторани, магазини та інші підприємства отримають додаткові доходи завдяки збільшенню потоку туристів, що позитивно вплине на місцеву економіку; податкові надходження – збільшення туристичного потоку забезпечить зростання податкових надходжень до місцевого бюджету, що дозволить інвестувати в розвиток інфраструктури та соціальні програми.

2. Соціальний розвиток: покращення якості життя – розвиток водного туризму може призвести до покращення інфраструктури, такої як дороги, мости, парки та зони відпочинку, що підвищить якість життя мешканців громади; залучення громади – організація заходів, пов'язаних з водним туризмом, може активізувати участь мешканців та сприяти розвитку місцевої культури і традицій.

3. Культурний розвиток: промоція місцевої культури – водний туризм може стати платформою для популяризації місцевих традицій, звичаїв та культурних надбань; створення туристичних маршрутів – впровадження водних маршрутів може збагачувати туристичні пропозиції, включаючи екскурсії до історичних та культурних пам'яток, що зацікавлять відвідувачів.

4. Інфраструктурні покращення: розвиток транспортної інфраструктури – зростання туристичного потоку вимагатиме покращення транспортної інфраструктури, що сприятиме більшій доступності регіону; розвиток сервісної інфраструктури – потреба в сервісах для туристів призведе до розвитку нових закладів, таких як кемпінги, бази відпочинку, кафе та ресторани [10].

Узагальнюючи, розвиток водного туризму в Самарівській громаді може стати важливим чинником у покращенні економічної ситуації, соціального життя, екологічного стану та культурного розвитку регіону, що забезпечить сталий розвиток громади та її мешканців.

РОЗДІЛ 2

РОЗРОБКА І ПРОСУВАННЯ ВОДНОГО ТУРИЗМУ В МІСТІ САМАР

2.1 Концепція нового туру «Водна мандрівка Самарою»

Водний тур на байдарках і каяках річкою Самара – це не просто активний відпочинок, а справжня пригода, що поєднує екологічність, пригодницький дух, навчальний процес та можливість зміцнити соціальні зв'язки.

Екологічний відпочинок – один із ключових аспектів туру. Байдарковий сплав не завдає шкоди природі, дозволяючи туристам насолоджуватися гармонією довкілля без забруднення навколишнього середовища. Чиста річкова вода, мальовничі береги, спів птахів і шум лісу – усе це створює ідеальні умови для відпочинку на природі. Учасники туру мають змогу відчути справжній релакс, вдихнути свіже повітря і відволіктися від міського шуму.

Програма туру розрахована на активне дозвілля, яке підходить для всіх, незалежно від рівня фізичної підготовки. Досвідчені інструктори допоможуть новачкам опанувати основи веслування, а для тих, хто вже має навички керування байдаркою, маршрут стане чудовою нагодою вдосконалити техніку. Тур дозволяє кожному знайти свій комфортний ритм: хтось обере спокійне неквапливе веслування, а хтось – більш динамічний стиль із додатковими викликами.

Пригоди та емоції супроводжують учасників на кожному етапі маршруту. Сплав головним руслом річки Самара відкриває захопливі пейзажі та мальовничі заводи, що наповнені особливим шармом дикої природи. Зупинка у лісі з пікніком і розвагами додає турові особливої атмосфери: після активного веслування учасники можуть відпочити, насолодитися смачною їжею, зробити пам'ятні фото й весело провести час у командних

іграх. Таке поєднання фізичної активності та релаксу робить тур різноманітним і збалансованим [25].

Крім відпочинку, учасники отримують навчальний аспект, адже екскурсійна частина туру включає цікаві факти про річку Самара, її флору та фауну, історію та природні особливості регіону. Гід розповідає про місцеву екосистему, значення річки для регіону та важливість її збереження. Крім того, учасники освоюють основи веслування, вчаться працювати веслами, координувати рухи та дотримуватися правил безпеки на воді.

Невід'ємною частиною туру є соціальна складова. Водні мандрівки – це ідеальний формат для об'єднання людей. Тур добре підходить для компаній друзів, сімейних пар, колег чи навіть незнайомців, які за кілька годин разом створять незабутні спогади. Спільна веслувальна подорож зміцнює командний дух, розвиває взаєморозуміння та допомагає учасникам краще пізнати одне одного. У корпоративному форматі такий відпочинок сприяє згуртуванню колективу та покращенню комунікації між співробітниками [5].

Таким чином, водний тур річкою Самара – це не просто відпочинок, а комплексний досвід, що поєднує природу, пригоди, навчання та соціальну взаємодію. Він подарує незабутні враження, дозволить учасникам відчувати гармонію з довкіллям, випробувати свої сили у веслуванні та провести час у чудовій компанії.

Технологічну карту нового туру «Водна мандрівка Самарою» на базі туристичної агенції «Marita Travel» представимо в табл. 2.1, логістику та обладнання туру в табл. 2.2, вартість та умови участі в табл. 2.3.

Маршрут туру «Водна мандрівка Самарою» представлено на рис. 2.1, де позначено пункти А – підготовчий етап (зустріч, інструктаж, початок маршруту) головний парк міста Самар; Б – основна частина туру (веслування, пікнік, розваги), облаштована зона у лісі біля річки; В – завершення та підбиття підсумків, корпус Міської федерації з веслування на байдарках і каное у м. Самар.

Таблиця 2.1 – Технологічна карта туру «Водна мандрівка Самарою»

Розділ	Деталі
Загальна інформація про тур	
Назва туру	«Водна мандрівка Самарою»
Локація	Річка Самара, м. Самар
Тривалість	4 години
Формат	Групова подорож на байдарках та каяках із гідом
Цільова аудиторія	Активні туристи, сім'ї, друзі, корпоративні групи
Рівень підготовки	Підходить як для новачків, так і для досвідчених веслувальників
Програма туру	
Зустріч та підготовка (30 хвилин)	
Місце збору	Горбатий міст (Головний парк міста Самар). Пункт А
Активності	Реєстрація учасників, видача спорядження (байдарки, каяки, рятувальні жилети, весла)
Інструктаж	Основи безпеки, техніка веслування, команди (Міська федерація з веслування на байдарках і каное)
Перша частина водної подорожі (1 година)	
Маршрут	Веслування по головному руслу річки Самара під керівництвом гіда
Додаткові активності	Розповідь гіда про історію річки, її природу, місцеву флору і фауну
Огляд	Цікаві місця уздовж маршруту
Паркування у лісі, пікнік та розваги (1 година)	
Локація	Облаштована зона у лісі біля річки. Пункт Б
Пікнік	Домашні страви, напої, фрукти, чай на вогні
Фотосесія	Професійний фотограф (за бажанням)
Розваги	Фрісбі, бадмінтон, йога, командні ігри
Друга частина водної подорожі (1 година)	
Маршрут	Веслування по заводях річки Самара
Дослідження	Спостереження за птахами, природою
Темп	Динамічний для любителів екстриму або спокійна прогулянка для релаксу
Завершення туру (30 хвилин)	
Фініш	Повернення до корпусу Міської федерації з веслування на байдарках і каное у м. Самар. Пункт В
Підсумок туру	Обговорення вражень, вручення сувенірів
Додатково	Спільне фото, відпочинок у парку або кафе «Жук», «Парк».

Джерело: складено автором

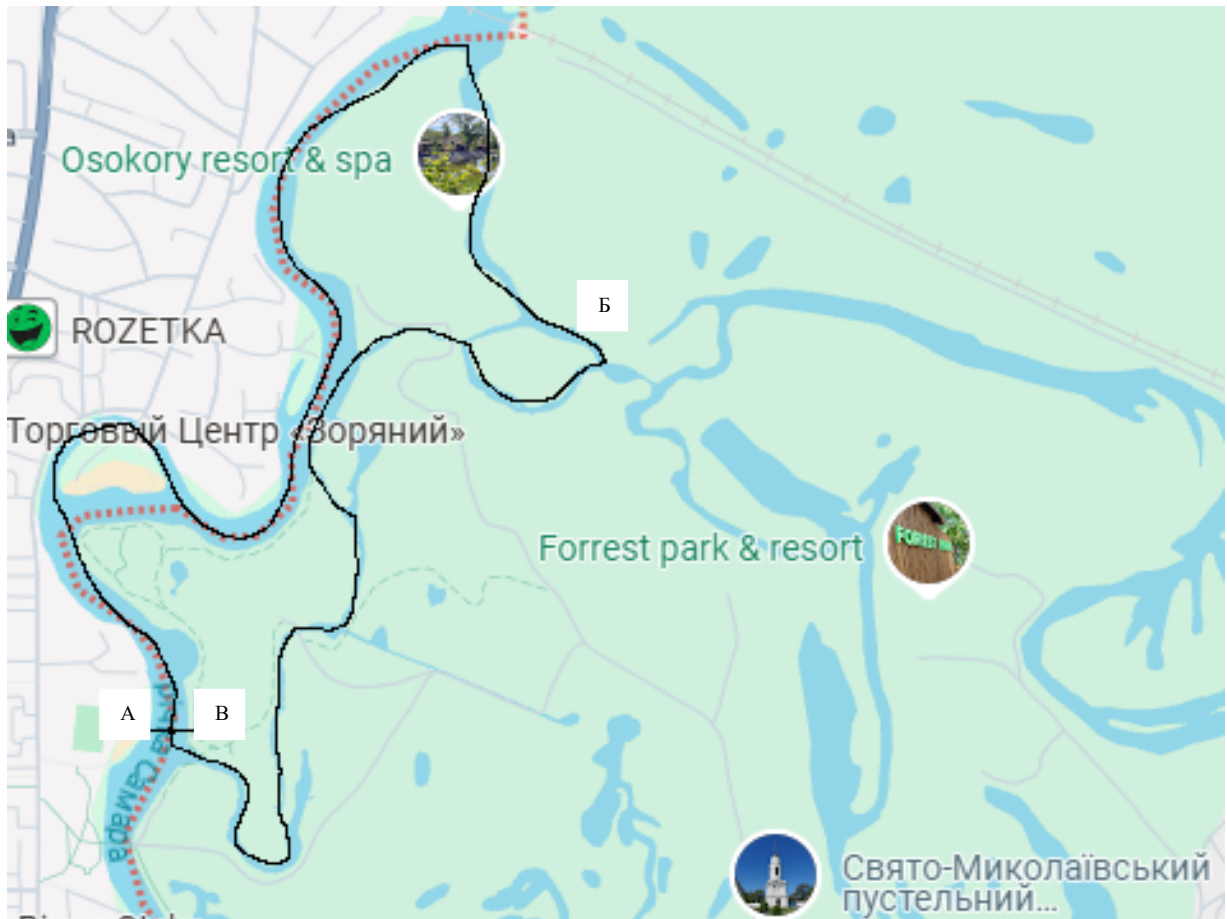

Рисунок 2.1 – Маршрут туру «Водна мандрівка Самарою»

Джерело: сформовано автором за допомогою Google Maps

Таблиця 2.2 – Логістика та обладнання туру

Категорія	Детальна характеристика
Транспорт	Учасники добираються самостійно до місця старту – Горбатий міст у Головному парку міста Самар. Для бажаючих може бути організований трансфер (за додаткову оплату).
Обладнання	Байдарки/каяки (1-місні, 2-місні, 3-місні – залежно від групи).
	Весла (алюмінієві, карбонові – для зручності веслування).
	Рятувальні жилети (різних розмірів для дорослих і дітей).
	Гермомішки для особистих речей (для захисту від води).
Безпека	Медична аптечка з усім необхідним (антисептики, перев'язувальні матеріали, засоби від алергії, знеболювальні, засоби від укусів комах).
	Постійний зв'язок із рятувальною службою та організаторами туру (рації, мобільний зв'язок).
	Інструктаж із безпеки перед стартом та супровід інструкторів на всьому маршруті.
Гід та інструктори	Сертифіковані веслувальники з досвідом інструктажу та роботи з групами.
	Гід-екскурсовод, який розповідає про історію річки Самара, її екосистему, цікаві природні локації та місцеву флору й фауну.
	Супроводжуючі, які допомагають учасникам у процесі подорожі, підстраховують новачків.

Джерело: сформовано автором

Таблиця 2.3 – Вартість та умови участі у турі «Водна мандрівка Самарою»

Категорія	Детальна характеристика
Вартість	Залежить від кількості учасників та обраного пакету:
	Стандартний (група 10-15 осіб) – 500 грн/особа.
	Міні-група (4-6 осіб) – 600 грн/особа.
	Індивідуальний тур (1-2 особи) – 2500 грн.
Що включено у вартість	Прокат байдарок/каяків та всього необхідного спорядження.
	Послуги сертифікованого інструктора та гіда.
	Пікнік у лісі (домашні страви, чай, напої, фрукти, снеки).
	Фото- та відеозйомка (аматорська зйомка організаторами).
Додаткові послуги	Трансфер (збір учасників із різних точок міста).
	Розширене меню пікніка (м'ясні страви, гриль, вегетаріанське меню).
	Індивідуальна фотосесія з професійним фотографом (300 грн).
	Оренда GoPro або дрон-зйомка (300 грн).

Джерело: сформовано автором

Розроблений тур універсальний, адже задовольняє потреби різних категорій учасників – від сімейного відпочинку до корпоративних заходів та пригодницьких подорожей.

Таблиця 2.4 – Цільова аудиторія туру «Водна мандрівка Самарою»

Категорія	Описова характеристика
Любителі активного відпочинку	Тур привабливий для тих, хто цінує спортивні розваги та фізичну активність. Включає веслування, командні ігри, легкі піші прогулянки.
Сім'ї з дітьми (від 8 років)	Тур підходить для сімейного дозвілля, адже маршрут безпечний і доступний навіть для дітей (за умови супроводу дорослих). Можливість спільного відпочинку та знайомства дітей із природою.
Друзі та компанії	Чудовий варіант для дружніх компаній, які шукають новий спосіб провести час разом. Сплав на байдарках і пікнік у лісі створюють атмосферу єднання та веселощів.
Корпоративні групи	Тур підходить для командного відпочинку або тимбілдингу. Сприяє зміцненню корпоративної культури, розвитку комунікації та взаєморозуміння між колегами.
Мандрівники та туристи	Відмінний варіант для туристів, які хочуть дослідити природні краси Самари з води, побачити незвичайні місця та дізнатися про історію річки від гіда.
Романтичні пари	Водна подорож може стати чудовою романтичною пригодою для закоханих. Мальовничі краєвиди, природа, спільне веслування та пікнік створюють ідеальну атмосферу.
Прихильники екотуризму	Тур відповідає принципам сталого туризму: не шкодить природі, сприяє її збереженню, популяризує екологічний стиль життя.

Продовження табл. 2.4

Фотографи та блогери	Захопливі краєвиди річки, лісові пейзажі та активні моменти туру є чудовим матеріалом для фото- та відеозйомки, що приваблює контент-мейкерів.
Початківці веслувальники	Люди, які хочуть навчитися веслувати, освоїти байдарку чи каяк у спокійних умовах під керівництвом досвідчених інструкторів.
Екстремали та шукачі пригод	Для тих, хто любить активний відпочинок, маршрут передбачає можливість динамічного веслування та дослідження природних заводей річки.

Джерело: сформовано автором за [26]

Для успішного запуску нового туристичного продукту необхідно ретельно розробити маркетингову кампанію. Вона допомагає визначити цільову аудиторію, ефективно донести унікальні переваги туру та сформуванати інтерес серед потенційних клієнтів. Грамотна стратегія просування забезпечує впізнаваність бренду, зростання попиту та стабільний потік учасників. Використання сучасних маркетингових інструментів дозволяє швидко залучити туристів і створити конкурентну перевагу [23].

Рисунок 2.2 – Рекламні фото для туру «Водна мандрівка Самарою»

Джерело: розроблено автором

Маркетингова кампанія нового туру «Водна мандрівка Самарою» орієнтована на Instagram, Facebook, Telegram та офлайн-просування. Акцент слід зробити на яскравому контенті, відео, відгуках та розіграшах. Використання партнерств, колаборацій та таргетованої реклами. Такий комплексний підхід забезпечить швидке залучення клієнтів та стабільний потік учасників для водного туру «Водна мандрівка Самарою».

Instagram (основний канал комунікації з потенційними клієнтами ТА «Marita Travel»), рекомендований контент:

- яскраві фото та відео маршруту з попередніх тестових заїздів;
- рілси з короткими динамічними моментами подорожі (спуск на байдарках, момент пікніка, заводі річки);
- stories з відгуками учасників та Q&A про тур;
- прямий ефір з інструктором: «Що потрібно знати перед мандрівкою?»
- пост із детальним описом туру, умовами участі та посиланням для бронювання

Реклама та просування нового туру:

- таргетована реклама на активних мандрівників, підписників туристичних блогерів та молодих сімей у місті;
- колаборація з локальними блогерами: запрошення на тестовий тур із подальшим оглядом;
- гівевей – розіграш двох безкоштовних місць на тур за репост.

Telegram (місцеві канали та чати)

- розміщення в популярних місцевих каналах;
- геолокаційні Telegram-канали (наприклад, «Samar_Now»);
- молодіжні та активні чати (спорт, велотуризм, кемпінг);
- канали новин та оголошень міста.

Facebook (просування через групи та спільноти), основні дії:

- розміщення рекламних постів у місцевих групах («Активний відпочинок», «Куди піти в Самарі»);
- створення події у Facebook з можливістю бронювання;

- таргетована реклама на дорослу аудиторію (25-45 років, сімейні люди, корпоративні клієнти).

Рисунок 2.3 – Рекламний текст оголошення для туру «Водна мандрівка Самарою»

Джерело: розроблено автором

Інші методи просування розробленого туру:

- колаборація з іншими туристичними агентствами;
- партнерство з компаніями, що організують екскурсії по місту;
- співпраця з місцевими кафе для розміщення рекламних флаєрів;
- реклама в місцевих електронних ЗМІ;
- прес-реліз для місцевих новинних порталів;
- інтерв'ю з організатором на місцевому телеканалі;
- партизанський маркетинг;
- розміщення постерів у популярних молодіжних локаціях;
- відгуки перших учасників у форматі історій у соцмережах.

Очікувані результати від рекламної кампанії:

Перший місяць – 50+ учасників, 30% повторних бронювань.

Три місяці – 300+ учасників, активний ріст у соцмережах.

Шість місяців – можливість запуску нових форматів (наприклад, нічний тур).

2.2 Організаційний план туру «Водна мандрівка Самарою»

Перед запуском нового туру важливо детально розробити організаційний план, який визначає всі етапи підготовки та реалізації подорожі, що дозволяє чітко розподілити обов'язки, забезпечити безпеку та якість послуг для учасників (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Організаційний план туру «Водна мандрівка Самарою»

Етап	Дата виконання	Відповідальні особи	Опис діяльності
1. Підготовчий етап Розробка детальної концепції туру	01.02.2025 – 10.02.2025	Керівник ТА, менеджер з туризму	Створення маршруту, визначення ключових точок, розробка сценарію туру.
Узгодження локацій	11.02.2025 – 20.02.2025	Менеджер з туризму	Отримання дозволів, перевірка локацій, домовленості з партнерами.
Закупівля та оренда спорядження	01.03.2025 – 20.03.2025	Керівник ТА	Придбання байдарок, каяків, рятувальних жилетів, весел, гермомішків.
Рекрутинг персоналу	10.03.2025 – 25.03.2025	Керівник ТА	Найм сертифікованих фахівців із веслування та екскурсіводів.
Тестування маршруту та безпеки	01.04.2025 – 10.04.2025	Інструктори	Проведення пробних сплавів, перевірка безпечності зупинок.
Розробка маркетингової кампанії	15.04.2025 – 30.04.2025	Керівник ТА	Створення контенту для соцмереж, реклама у Telegram, Facebook, Instagram.
Сувенірна продукція	01.05.2025 – 15.05.2025	Керівник ТА	Друк брендovаних сувенірів (магніти, наліпки, футболки).
Початок реклами та продажу турів	01.05.2025 – 30.06.2025	Менеджер з туризму	Просування туру, запуск реклами, співпраця з блогерами.
2. Запуск туру Перший тур	01.07.2025	Менеджер, інструктори, гід	Проведення туру за планом технологічної карти.
Регулярні тури	02.07.2025 – в подальшому	Координатор турів	Проведення турів згідно з попитом (щоденно/щотижнево).
Збір зворотного зв'язку	Постійно	Координатор турів	Опитування клієнтів, удосконалення туру.

Джерело: сформовано автором за [3, 12]

Завдяки структурованому підходу тур проходитиме безперебійно, а клієнти отримають незабутні враження. Діаграма Ганта запуск туру «Водна мандрівка Самарою» представлена на рис. 2.3.

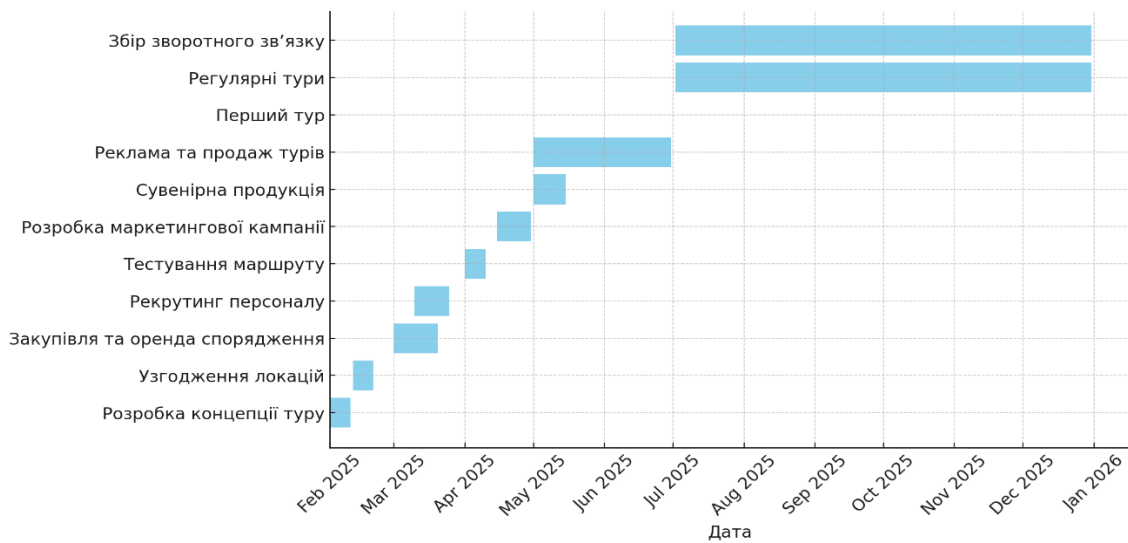

Рисунок 2.4 – Діаграма Ганта запуск туру «Водна мандрівка Самарою»

Джерело: побудовано автором

Для успішного запуску туру «Водна мандрівка Самарою» необхідно забезпечити учасників якісним та безпечним спорядженням. Планується придбати та орендувати наступне обладнання (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Придбання необхідного безпечного спорядження

Найменування	Кількість	Орієнтовна ціна за одиницю, грн	Загальна вартість, грн	Примітки
Байдарки	10	16800	168000	Двомісні надувні байдарки, наприклад, модель BE-412 Beta Leisure Kayak
Каяки	10	38561	385610	Одномісні надувні каяки модель Air-K 375 Tomahawk
Рятувальні жилети	30	1299	38970	Страховальні жилети 50N для веслування
Весла	60	1500	90000	Двосекційні алюмінієві весла для каяків та байдарок
Катамаран	1	76989	76989	модель Tomahawk Air-c
SUP-дошки	15	7891	118365	Надувні SUP-дошки для стоячого веслування

Продовження табл. 2.7

Герметичні мішки	30	500	15000	Для зберігання особистих речей учасників
Насоси для накачування	5	1200	6000	Ручні або ножні насоси для надувних суден
Комплекти для ремонту	5	800	4000	Набори для дрібного ремонту надувних суден в польових умовах
ВСЬОГО			903934	

Джерело: сформовано автором за [27]

Оскільки водні тури є сезонним бізнесом, основний період роботи – з 1 травня по 30 вересня (5 місяців, приблизно 150 днів). В середньому, вихідні дні є більш завантаженими, ніж будні. Прогнозоване завантаження враховує попит на групові тури, індивідуальні тури, оренду спорядження та навчання.

Таблиця 2.8 – Розрахунок очікуваної кількості клієнтів

Категорія послуг	Середня кількість клієнтів на день	Кількість робочих днів на тиждень	Приблизна кількість клієнтів на місяць	Приблизна кількість клієнтів за сезон (5 міс.)
Групові тури (байдарки, каяки)	5-7 (будні), 10-15 (вихідні)	4 дні (чт-нд)	150	750
Індивідуальні тури	1-2 (будні), 2-3 (вихідні)	4 дні (чт-нд)	35	175
Оренда байдарок/каяків	2-3 (будні), 5-7 (вихідні)	5 днів (ср-нд)	80	400
Навчання з інструктором	1-2 (будні), 2-3 (вихідні)	4 дні (чт-нд)	35	175
Оренда катамарана	1 (будні), 2-3 (вихідні)	4 дні (чт-нд)	20	100
Оренда SUP-дошок	2-3 (будні), 5-7 (вихідні)	5 днів (ср-нд)	80	400
Корпоративні заходи	1 захід на місяць (10-30 осіб)	-	10	50

Джерело: сформовано автором

Для успішного запуску та функціонування водного туру «Водна мандрівка Самарою» необхідно врахувати можливі ризики та розробити заходи для їхнього уникнення або мінімізації (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Визначення ризиків і заходів з їх усунення

Категорія ризику	Опис ризику	Можливі наслідки	Заходи з пом'якшення або ліквідації
Природні фактори	Негода (дощ, сильний вітер, гроза)	Відміна туру, травмування учасників	Постійний моніторинг прогнозу погоди
			Гнучкий графік бронювань з можливістю перенесення туру
			Наявність альтернативної програми (пішохідна екскурсія, майстер-класи)
Технічні проблеми	Поломка байдарок, весел, рятувальних жилетів	Зупинка туру, ризик для безпеки	Регулярне технічне обслуговування спорядження
			Запасні комплекти спорядження на кожен тур
Травмування або нещасні випадки	Перевернення байдарки, удари, переохолодження	Загроза здоров'ю клієнтів, негативний імідж	Обов'язковий інструктаж перед стартом
			Медична аптечка та рятувальні засоби на кожному турі
			Супровід сертифікованого інструктора
Втрата клієнтом особистих речей	Намокання або втрата телефону, документів	Невдоволення клієнтів, погані відгуки	Надання герметичних мішків для цінних речей
			Попередження про ризики перед стартом
Юридичні ризики	Відсутність необхідних дозволів на проведення туру	Штрафи, заборона діяльності	Оформлення всіх необхідних ліцензій та дозволів перед стартом бізнесу
Низький попит	Недостатня кількість клієнтів	Збитковість бізнесу	Активна маркетингова кампанія (таргетована реклама, співпраця з блогерами, акції та знижки)
			Розширення аудиторії (додавання корпоративних та сімейних турів)
Конкуренція	Поява аналогічних турів у регіоні	Втрата частини ринку	Унікальна програма (екскурсійний супровід, фотосесія, сувеніри)
			Формування лояльної спільноти клієнтів
Фінансові ризики	Високі витрати на спорядження, маркетинг	Дефіцит бюджету, повільна окупність	Поступова закупівля спорядження за графіком
			Пошук партнерів та спонсорів
Відмова клієнтів перед туром	Бронювання місць без оплати, неявка клієнтів	Втрата доходу	Передплата при бронюванні
			Введення гнучкої системи повернення коштів
Кадрові ризики	Брак досвідчених гідів та інструкторів	Низька якість послуг, скарги клієнтів	Проведення навчання персоналу перед стартом сезону
			Мотиваційні програми для співробітників

Джерело: сформовано автором за [28]

Ризики, пов'язані з природними умовами, технічними проблемами, фінансами та безпекою, можуть суттєво вплинути на успіх розробленого водного туристичного маршруту. Однак завдяки проактивному підходу, гнучкому плануванню та грамотній маркетинговій стратегії можна мінімізувати їхній вплив і зробити бізнес стійким та прибутковим.

2.3 Оцінка соціально-економічної ефективності розробленого туру для ФОП Тараненко Марина Володимирівна ТА «Marita Travel»

Планування нового туру вимагає ретельного фінансового аналізу, щоб забезпечити його рентабельність і стійкість. Розрахунок доходів, витрат і прибутку дозволяє оцінити економічну доцільність нового туру та визначити оптимальну ціну участі, допомагаючи уникнути фінансових ризиків, спрогнозувати окупність інвестицій і знайти шляхи для підвищення прибутковості (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Очікуваний основний доход від туру «Водна мандрівка Самарою»

Категорія туру	Кількість турів на місяць	Кількість учасників у турі	Ціна за особу, грн	Загальний дохід на місяць, грн	Загальний дохід за сезон (6 міс.), грн
Груповий тур (10-15 осіб)	30	12	500	180000	1080000
Міні-група (4-6 осіб)	20	5	600	60000	360000
Індивідуальний тур (1-2 особи)	10	2	2500	37500	225000
Разом (основні тури)	-	-	-	277500	1665000

Джерело: розраховано автором

Таблиця 2.11 – Очікуваний дохід від додаткових послуг під час туру «Водна мандрівка Самарою»

Категорія оренди	Кількість оренди на місяць	Ціна, грн	Дохід на місяць, грн	Дохід за сезон (6 міс.), грн
Оренда катамарана	20	1000	20000	120000
Оренда байдарки/каяка (2 місця)	60	600	36000	216000
Оренда SUP-дошки	40	400	16000	96000
Разом (оренда)	-	-	72000	432000
Фотозйомка	120	300	36000	216000
Індивідуальна фотосесія	80	300	24000	144000
Розширене меню пікніка	100	200	20000	120000
Трансфер	160	150	24000	144000
Разом (додаткові послуги)	-	-	104000	624000
ВСЬОГО			176000	1056000

Джерело: розраховано автором

Для оцінки витрат на організацію водного туру доцільно розділити їх на інвестиційні та поточні. Інвестиційні витрати включають одноразові вкладення, необхідні для старту бізнесу, такі як закупівля техніки, екіпірування та оформлення документів (табл. 2.12) [9]. Амортизаційні відрахування від придбаних основних засобів представлено в табл. 2.13.

Поточні витрати охоплюють щомісячні витрати на обслуговування основних засобі, зарплату персоналу та маркетингову діяльність (2.14).

Таблиця 2.12 – Необхідні інвестиції на організацію водного туру

Категорія витрат	Витрати, грн
Отримання дозвільних документів	15000
Закупівля водного спорядження (табл. 2.7)	903934
Маркетингова кампанія	20000
Технічне забезпечення маршруту	20000
Безпека (страхування, перша допомога)	25000
Загальні інвестиційні витрати	983934

Джерело: розраховано автором за [30]

Таблиця 2.13 – Розрахунок амортизації від нових основних засобів, малоцінних та швидкозношувальних предметів

Найменування	Загальна вартість, грн	Амортизація річна, грн
Байдарки	168000	56000
Каяки	385610	128537
Рятувальні жилети	38970	38970
Весла	90000	90000
Катамаран	76989	25663
SUP-дошки	118365	118365
Герметичні мішки	15000	15000
Насоси для накачування	6000	6000
Комплекти для ремонту	4000	4000
ВСЬОГО	903934	482535

Джерело: розраховано автором за [30]

Амортизація основних активів для організації водного туру здійснюється пропорційним методом. Водні судна амортизуються протягом трьох років рівними частками по 33% щорічно, що дозволяє рівномірно розподілити їхню вартість на період експлуатації. Екіпірування та технічне

забезпечення маршруту відносяться до малоцінних предметів, тому їх амортизація проводиться в розмірі 100% у рік придбання [15].

Таблиця 2.14 – Розрахунок поточних витрат на організація водного туру

Категорія	Річні витрати, грн
Отримання дозвільних документів	15000
Безпека (страхування, перша медична допомога)	25000
Зарплата персоналу з податками на заробітну плату (22% ЄСВ)	432000
Організація харчування (орієнтовно 450 учасників за місяць, 2700 осіб за робочий сезон), харчування 100 грн на особу	270000
Організація розваг (квести), 30 грн на особу	81000
Подарунки, сувеніри, 50 грн на особу	135000
Обслуговування водних суден	40000
Маркетингові витрати	60000
Страхування	50000
Інші витрати (ремонти, непередбачені витрати)	60000
Амортизація	482535
Загальні поточні витрати	1650535

Джерело: розраховано автором

Заробітна плата інструкторів розраховується виходячи з кількості відпрацьованих годин на рік та погодинної оплати. Оскільки кожен працівник працює у середа-неділя по 6 годин, загальне навантаження на двох інструкторів і одного гіда становить:

- кількість годин на тиждень: $6 \text{ год} * 5 \text{ дні} * 3 \text{ інструктори} = 90 \text{ годин}$;
- кількість робочих тижнів у році – 24;
- загальна кількість годин на рік – $90 * 24 = 2160 \text{ годин}$;

Розрахунок заробітної плати:

- погодинна оплата – 200 грн (з податками на заробітну плату);
- річна зарплата $2160 \text{ год} * 200 \text{ грн} = 432000 \text{ грн}$
- місячна зарплата (в середньому) $432000 \text{ грн} / 6 = 72000 \text{ грн}$, на одну особу – 24000 грн.

Таким чином, фонд оплати праці для двох інструкторів і одного гіда складе 432000 грн на рік, що враховує їх фактичну зайнятість протягом року.

Витрати на організацію харчування та розваг (квести) розраховуються виходячи з середньої вартості на одну особу. Витрати на харчування становитимуть 100 грн на людину, а витрати на організацію розваг – 30 грн на людину, пам'ятні сувеніри учасникам – 50 грн.

Таблиця 2.15 – Економічна оцінка розробленого туру «Водна мандрівка Самарою»

Показник	Значення
Виручка, грн	2721000
Чиста виручка (без єдиного податку, ЄП для ФОП 3 групи 5%), грн	2584950
Поточні витрати, грн	1650535
Інвестиції, грн	903934
Прибуток, грн	934415
Рентабельність діяльності (відношення прибутку до поточних витрат*100), %	56,6
Рентабельність інвестицій (відношення прибутку до суми інвестицій*100), %	103,4
Термін окупності (відношення інвестицій до прибутку), років	1,0

Джерело: розраховано автором

Запуск нового туристичного продукту завжди супроводжується ретельними фінансовими розрахунками, адже від економічної доцільності наряду залежить успішність проекту. Тур «Водна мандрівка Самарою» продемонстрував високі показники ефективності, що свідчить про його перспективність як бізнесу.

Загальна виручка туру склала 2721,0 тис. грн, що є відображенням високого попиту на активний відпочинок та ефективної маркетингової кампанії. Після сплати єдиного податку (5% для ФОП 3 групи) чиста виручка становить 2584,9 тис. грн., що означає, що реальні доходи компанії, які

можна використати для покриття витрат та формування прибутку, є достатньо значними.

Операційні витрати на організацію туру сягнули 1650,5 тис. грн. Сюди увійшли витрати на закупівлю спорядження, оплату праці гідів та інструкторів, організацію пікніків, маркетинг, рекламу та адміністративні витрати. Незважаючи на суттєві інвестиції в інфраструктуру, тур залишається високорентабельним, адже чистий прибуток становить 934,4 грн.

Оцінка рентабельності діяльності показує вражаючий результат – 56,6%, що означає, що кожна вкладена гривня у поточні витрати приносить більше ніж півтори гривні прибутку. Ще більш оптимістичним є показник рентабельності інвестицій – 103,4%, що підтверджує, що вкладені кошти не лише повертаються, а й приносять суттєвий дохід.

Окупність проєкту становить лише 1 рік, що є дуже швидким терміном для туристичного бізнесу, що означає, що після першого сезону всі початкові вкладення будуть повністю повернуті, а наступні періоди принесуть чистий прибуток.

Таким чином, економічний аналіз туру «Водна мандрівка Самарою» свідчить про його прибутковість та життєздатність. Високі показники рентабельності та швидка окупність роблять його привабливим проєктом для розвитку туристичного бізнесу, а попит на активний відпочинок серед населення гарантує стабільний потік клієнтів у майбутньому.

Розвиток туризму є не лише економічним інструментом зростання, а й важливим соціальним фактором, що впливає на життя місцевої громади. Новий водний тур «Водна мандрівка Самарою» відкриває перед містом Самар нові можливості для активного відпочинку, зміцнення туристичної інфраструктури та залучення гостей з інших регіонів. Його запуск сприятиме популяризації здорового способу життя, створенню нових робочих місць та покращенню іміджу міста як туристичного центру.

Передусім, тур має важливе значення для місцевих жителів, адже пропонує якісний, доступний та безпечний варіант активного дозвілля. Водні

мандрівки байдарками та каяками дозволять людям не лише відпочити на природі, а й глибше познайомитися з історією та культурною спадщиною рідного краю. Дослідження річкових маршрутів допоможе містянам усвідомити унікальність природних ресурсів регіону та необхідність їх збереження.

Окрім соціального аспекту, проєкт має значний економічний потенціал. Залучення туристів до міста Самар сприятиме розвитку місцевого бізнесу: ресторани, кафе, сувенірні лавки та готелі отримають додатковий прибуток завдяки зростанню потоку відвідувачів. Відродження водного туризму може стати потужним каталізатором для загального розвитку туристичної інфраструктури міста, що зробить його ще більш привабливим для мандрівників у майбутньому [4].

Важливим є і створення нових робочих місць. Туристична галузь завжди має мультиплікативний ефект, адже потребує залучення фахівців різних сфер: від інструкторів з веслування до маркетологів, екскурсіводів, фотографів та кухарів. Таким чином, запуск туру не лише приносить користь туристам, а й позитивно впливає на зайнятість населення міста.

Окремої уваги заслуговує екологічний аспект проєкту. Водний туризм заохочує людей відповідально ставитися до природи, адже під час мандрівки туристи навчаються правилам поведінки на воді, вчать залишати після себе чисті береги та берегти екосистему річки. Проведення екологічних акцій у межах туру може стати важливим елементом формування культури сталого туризму в регіоні.

Таким чином, водний тур «Водна мандрівка Самарою» має значну соціальну цінність. Він не лише створює умови для активного відпочинку громади, а й сприяє економічному розвитку, підвищує туристичний потенціал міста, підтримує місцевий бізнес та підвищує екологічну свідомість населення. Це яскравий приклад того, як туризм може змінювати життя людей та розвивати регіони, зберігаючи їхню унікальну природу та культурну спадщину.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами кваліфікаційної роботи бакалавра сформовано наступні висновки:

1. Встановлено, що водний туризм в Україні має значний потенціал для розвитку завдяки унікальним природним ресурсам, розгалуженій річковій мережі та зростаючому попиту на активний відпочинок. Досліджено тенденції розвитку водного туризму в Дніпропетровській області, які свідчать про зростаючий інтерес до екологічних та пригодницьких маршрутів, що сприяє формуванню нових туристичних продуктів. Визначено, що наявність сприятливих географічних умов, зокрема річки Самари, створює можливості для організації водних турів, які можуть стати важливим напрямом розвитку регіонального туризму та сприяти економічному зростанню громади. Окрім цього, активний розвиток водного туризму стимулює розвиток супутньої інфраструктури, зокрема кемпінгів, прокатних пунктів та туристичних баз, що сприяє збільшенню зайнятості населення. Таким чином, розвиток водного туризму може не лише популяризувати активний відпочинок, а й зробити вагомий внесок у соціально-економічний розвиток регіону.

2. Самарівський район володіє значним потенціалом для розвитку водного туризму, незважаючи на існуючі екологічні виклики. Велика кількість придатних для сплавів річок, мальовничі ландшафти та культурно-історична спадщина створюють сприятливі умови для залучення туристів різних вікових категорій та рівня підготовки. Відносно спокійні течії роблять регіон привабливим для сімейного та аматорського туризму, а можливість поєднання водних маршрутів із відвідуванням історичних пам'яток сприяє підвищенню його туристичної цінності. Впровадження екологічних ініціатив та розвиток відповідної інфраструктури дозволять не лише мінімізувати негативний вплив на довкілля, а й сприятимуть економічному зростанню регіону завдяки збільшенню кількості туристів та створенню нових робочих

місць. Таким чином, Самарівський район має всі передумови для становлення як перспективного центру водного туризму в Україні.

3. ТА «Marita Travel» має всі передумови для успішного розвитку, особливо враховуючи зростання популярності внутрішнього туризму та активного відпочинку в Україні. В сучасних умовах, коли туристи все частіше звертають увагу на локальні маршрути, агенція може суттєво зміцнити свої позиції, розширюючи спектр послуг та пропонуючи нові види активного туризму. Використовуючи природний потенціал Самарського району, компанія може розвивати водні туристичні продукти, що дозволить залучити ширшу аудиторію та підвищити прибутковість бізнесу. Таким чином, стратегічне розширення пропозиції ТА «Marita Travel» відповідно до сучасних тенденцій сприятиме її конкурентоспроможності та економічному зростанню.

4. Водний тур на байдарках і каяках річкою Самара – це ідеальний спосіб поєднати активний відпочинок з екологічним туризмом, пригодами та соціальною взаємодією. Тур надає можливість насолодитися чистотою природи, вдосконалити навички веслування та отримати знання про річку, її флору й фауну. Збалансована програма включає як активні етапи сплаву, так і відпочинок із пікніками та іграми. Такий тур зміцнює соціальні зв'язки, підвищує командний дух і залишає незабутні враження від часу на природі.

5. Організаційний план туру «Водна мандрівка Самарою» передбачає чітке та поетапне виконання завдань, що забезпечить високий рівень організації та ефективність реалізації проекту. Розробка концепції та маршруту, узгодження локацій, закупівля необхідного спорядження та рекрутинг кваліфікованого персоналу – це основні кроки на підготовчому етапі, які гарантують безпеку та комфорт учасників. Активна маркетингова кампанія, включаючи рекламу в соціальних мережах і продаж турів через блогерів, створить необхідний попит на послугу. Запуск туру та регулярне проведення екскурсій дозволить реалізувати проект, задовольняючи потреби

клієнтів і вдосконалюючи тури за зворотним зв'язком. Такий структурований підхід до організації гарантує успіх проєкту і його стабільний розвиток.

Визначення ризиків і заходів з їх усунення є важливим етапом у забезпеченні стабільності та безпеки водного туру «Водна мандрівка Самарою». Для кожної категорії ризику передбачені ефективні заходи: природні фактори контролюються через моніторинг погоди та гнучкий графік бронювань, технічні проблеми усуваються регулярним обслуговуванням спорядження, а травмування клієнтів – обов'язковим інструктажем і наявністю медичної аптечки. Юридичні ризики зменшуються оформленням необхідних дозволів, а низький попит усувається через активну маркетингову кампанію. Крім того, для зменшення фінансових та кадрових ризиків заплановані поступові закупівлі спорядження та навчання персоналу, що дозволить стабільно розвивати бізнес і зберігати рівень обслуговування.

6. Економічний аналіз туру «Водна мандрівка Самарою» підтверджує його високий потенціал як прибуткового та перспективного бізнесу. Завдяки високим показникам виручки, ефективній маркетинговій кампанії та високій рентабельності, цей тур продемонстрував значний економічний ефект, забезпечуючи чистий прибуток і швидко окупність усього проєкту. Рентабельність операційної діяльності на рівні 56,6% та окупність за 1 рік свідчать про ефективне використання інвестицій і потенціал для подальшого зростання.

7. Запуск водного туру «Водна мандрівка Самарою» має значний соціальний, економічний та екологічний вплив на місцеву громаду та місто в цілому. Проєкт не тільки створює нові можливості для активного відпочинку, але й сприяє розвитку місцевого бізнесу, зміцненню туристичної інфраструктури та залученню туристів з інших регіонів. Важливим є також створення нових робочих місць та екологічна відповідальність. Таким чином, цей тур не тільки позитивно впливає на соціально-економічне становище міста, але й сприяє формуванню культури сталого туризму, підвищуючи екологічну свідомість місцевих мешканців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко І. Г., Бондаренко О.В. Стан та проблеми розвитку водного туризму. *Основи спортивного туризму в рекреаційній діяльності*: збірник наук. праць. 2016. №1. С. 37–41.
2. Водні походи: топ-маршрути України та світу. URL: <https://shambala.com.ua/vodnye-pokhody-topovuyemarshruty-ukrainy-i-mira>.
3. Гапоненко Г.І., Євтушенко О.В., Шамара І. М. Значення бізнес-плану для ефективного функціонування підприємств туристичної індустрії в умовах кризи. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2020. Вип. 11. С. 104-110. URL: <https://doi.org/10.26565/23109513202012>.
4. Герасименко Т.В. Управління розвитком туризму (на прикладі Дніпропетровської області). *Економічний вісник НГУ*. 2018. №1(61). С. 159-166.
5. Головня О.М. Особливості водного туризму та проходження маршруту по воді. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-3>
6. Горбонос-Андропова О. Структура та зміст фізичної підготовки спортсменів, які займаються водним туризмом, на етапі попередньої базової підготовки. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2016. № 2. С. 38–41.
7. Горіна Г. О. Характеристика інфраструктурної складової дослідження середовища формування стратегії розвитку ринку туристичних послуг. *Вісник ДонНУЕТ*, 2016. №2 (63). С. 121–127.
8. Дніпропетровщина: сім туристичних родзинок. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29989296.html>.
9. Звіт про стратегічну екологічну оцінку програми соціально-економічного та культурного розвитку Новомосковського району на 2022 рік. URL: <https://surl.li/zqoksg>.

10. Зігунов В. М. Особливості створення рекреаційних кластерів із водного туризму на Сумщині. *Підприємництво та інновації*. 2019. Вип. 9. С. 106–111.

11. Крутілко Є.В. Перспективи розвитку водного туризму в місті Самар: матеріали XV Міжнародної науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених «Наукова весна», м. Дніпро, 26-28 бер. 2025 р. Дніпро. 2025. С. 479-481. https://rmv.nmu.org.ua/ua/arkhiv-zbirok-konferentsiy/naukova-vesna-2025/Scientific_Spring_2025.pdf.

12. Кушнір Р. Б-Бізнес. Покрокова інструкція створення системного, ефективного і прописаного бізнесу в Україні. Дрогобич: Коло. 2019. 432 с.

13. Мельник, М., Голод, А. Пригодницький туризм: засади інноваційного розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. (70). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-91>.

14. Микитчик О. Динаміка фізичного стану спортсменів, які займаються водним туризмом на етапі попередньої базової підготовки. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2018. № 3. С. 78–82.

15. Місто на Самарі. Історична довідка. URL: <https://novomoskovsk-rada.dp.gov.ua/pro-misto/istorichna-dovidka>.

16. Міська федерація з веслування на байдарках і каное (місто Самар). URL: https://www.facebook.com/nmskfcanoe/?locale=uk_UA

17. Острів пригод. URL: <https://surli.cc/nrxhxd18>. Самарівська районна державна адміністрація. URL: <https://srda.dp.gov.ua/rda>.

19. Самарський ліс. URL: <https://we.org.ua/malovnychi-kutochky-ukrayiny/dnipropetrovska-oblast/samarskyj-lis/>.

20. Скрипченко І.Т. Інноваційні технології в туризмі: навчальний посібник. Дніпро: Журфонд. 2021. 137 с.

21. Сплав на байдарках по Дніпропетровській області. URL: <https://surli.cc/zculrs>.

22. Туризм і місто: аналіз проблем, тенденцій та моделювання розвитку: монографія / за заг. ред. І. М. Писаревського; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ. 2012. 209 с.

23. Цвілій С. М., Кукліна Т. С., Зайцева В. М. Маркетинг в туризмі : навчальний посібник. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка». 2022. 260 с.

24. Шиян Д. В., Лакомова О.Й., Карпенко Т.А. Водні тури як сучасний напрямок розвитку туризму Криворізького регіону. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України», присвяченої 70-річчю утворення Льотної академії НАУ. 2021. 4(1). С. 333-343. URL: <https://surl.li/tupsgu>

25. Чи потрібен Україні каякінг? URL: <https://surl.lu/atxyft>.

26. Яценко В. М., Скіданов О. А. Організація та бізнес-планування діяльності туристичних підприємств. *Modern Economics*. 2024. № 45(2024). С. 109-114. [https://doi.org/10.31521/modecon.V45\(2024\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V45(2024)-15).

27. Kayakmarket.com. URL: <https://surl.li/crwqzk>.

28. Lin, L., Zhang, Y., Qian, X., Wang, Y. Hydrochemical Characteristics and Human Health Risk Assessment of Surface Water in the Danjiang River Source Basin of the Middle Route of China's South-to-North Water Transfer Project. *Water*. 2023. № 15. DOI: <https://doi.org/10.3390/w15122203>

29. Rivertravels у Дніпрі. URL: <https://rivertravels.com.ua/>

30. Travelkayak у Дніпрі. URL: <https://travelkayak.com.ua/>

31. Vkursi. ФОП Тараненко Марина Володимирівна. URL: <https://vkursi.pro/fop/taranenko-maryna-volodymyrivna-d51e2425-da38-46b7-b99a-49eb7a71c8c6>.